MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 24647 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VIII. Núm. 383 - Barcelona, dijous 25 juny, 1936

Encara que la culpa no sigui nostra, devem una sèrie d'excuses als nostres lectors.

Primerament, per la qualitat del paper en el qual ens veiem obligats a imprimir MIRADOR *mentre no estigui arranjat el conflicte de la fàbrica del Prat de Llobregat.*

En segon lloc, la no aparició del número corresponent a la setmana passada, a causa de la vaga de les arts gràfiques, la qual cosa ens obliga a deixar per a la setmana que ve diversos articles i comentaris d'actualitat, per a donar sortida a d'altres que havien d'aparèixer ara fa vuit dies.

BIBLIOTECA ARCS

Europa arran de l'abisme

III

La lògica vol que no esclati la guerra entre Anglaterra i Itàlia, però avui tot Europa s'adona que si la guerra no esclata, una coent humiliació se'n seguirà per a la Gran Bretanya. Per primera vegada des de fa més d'un segle, la flota britànica a la Mediterrània es troba en la necessitat de girar cua i empendre el camí de tornada, mentre un enemic intacte saluda amb les seves plasenteries aquesta decisió sense glòria.

O això, o la guerra.

Si la flota es retira, molta gent veurà en

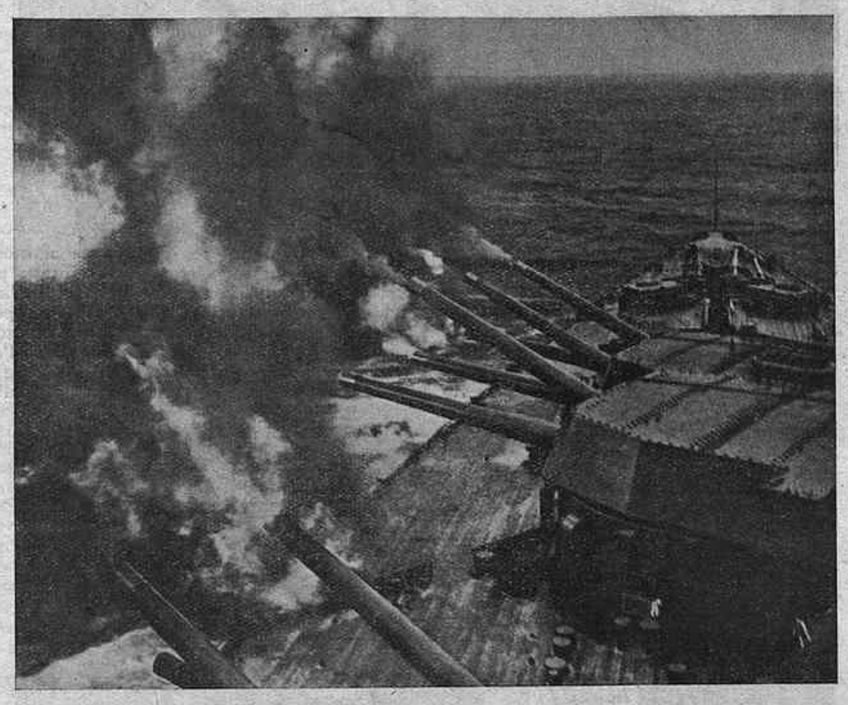

El «Rodney», cuirassat de 33.900 tones de la flota anglesa, engega els seus canons de 16 polzades

això un tombant capital en els destins de l'Imperi Britànic. De totes maneres, Itàlia estarà convençuda de veure-hi la fi de la supremacia anglesa en la Mediterrània. Britània ja no exercirà més el seu imperi suprem sobre les mars.

Quan els italians ja es veien segurs d'aconseguir una victòria completa sobre Etiopia, no planyien brometes sobre la flota anglesa, ancorada en la Mediterrània Oriental «com mosques a les vores d'un plat ple de llet».

Durant vuit mesos, dos terços dels efectius marítims d'Anglaterra, més de 150 vaixells, més de 700.000 tones de creuers, dreadnoughts, torpediners i portaavions han esperat debades, a l'entrada del Canal de Suez, l'ordre vinguda de Londres que els manaria de posar fi al conflicte que es descabdellava a Etiopia. Sense parar durant aquests vuit mesos, vaixells italians carregats d'homes, de bombes, de canons i de material destinat a matar abissinis, han passat entremig d'aquesta assemblea de vaixells britànics, amb tota tranquil·litat, rient-se per sota el nas dels oficials anglesos que, amb els llavis serrats i els binocles als ulls, els miraven passar des de llurs passarelles d'observació.

La paciència britànica no ha estat mai sotmesa a una tan ruda prova, ni l'orgull britànic més peniblement humiliat des de l'època de les guerres napoleòniques. Un proverbi anglès diu que la flota britànica perd totes les batalles... tret de l'última. Però és la primera vegada que se l'ha vista amenaçar de lliurar combat, i després girar cua.

Vetaquí que ara un duc italià, Gennara Pagano di Melito, es fa l'eco de l'opinió del seu compatriota mitjà, i afirma públicament que els anglesos tenen por de batre's. «Si Anglaterra declara la guerra a Itàlia — diu, — la Mediterrània Oriental es convertirà en la tomba de la flota britànica, i es transformarà en un parany on serà anorreada abans i tot d'haver pogut esbossar un semblant de resistència.»

El seu llibret ha trontollat la invencible confiança anglesa. Ha fet tocar amb el dit a l'opinió britànica els desavantatges de la posició en què es troba actualment. Naturalment, Anglaterra no tem pas la batalla. Basta passar mig dia el Reialme Unit per a convèncer-se'n. Però si Europa es persuadeix que la Gran Bretanya té por de la guerra, l'únic mitjà de desenganyar-la serà precisament declarar-la.

Quan la flota penetrà a la Mediterrània per primera vegada, Anglaterra estava convençuda que l'afer estava liquidat. Fins aleshores, el fet d'engegar aquesta temible màquina de guerra sempre havia estat prou per a calmar les nacions més recalcitrants. Tretze anys abans, la simple amenaça havia bastat perquè Mussolini evacués Corfú. Fins aleshores, doncs, una mesura semblant havia provocat sempre una submissió abjecta i sense condicions.

I vetaquí que per l'octubre de l'any passat, Mussolini respon a la maniobra anglesa bombardejant Adua i iniciant les hostilitats. I a cada nova amenaça britànica, respongué amb un nou cop descarregat sobre els abissinis, mentre la premsa i l'opinió italianes, a tall d'acompanyament, aclaparaven la Gran Bretanya amb llurs reptes i sarcasmes.

Els anglesos provaren d'antuvi de pendre's la cosa com una broma. «Una absurda nació de tocadors de mandolina» no podia fer cap osca a la Gran Bretanya. Després, com que els atacs de la premsa es feien cada dia més violents, mentre l'avanç de les tropes italianes a Etiopia s'accelerava cada cop més, els anglesos es posaren a exclamar-se. «Quina barra infernal!» A l'últim es posaren del tot seriosos, feren el balanç de llurs efectius, trobaren que eren insuficients, es posaren la mà a la butxaca, votaren crèdits enormes destinats a nous armaments, i, tombant el cap en direcció a Itàlia, s'acontentaren de dir: «Espereuvos una mica!»

Però Mussolini no va pas esperar. Els seus cops de maça a Etiopia no sols han esclafat les tropes de Haile Selassie, sinó també les esperances angleses. Car els anglesos comptaven que els etiops resistirien prou temps perquè les sancions econòmiques escanyessin Itàlia. Avui Anglaterra es troba davant el dilema més espinós que hagi hagut de resoldre des de la gran guerra: o batre's, o declarar-se vençuda sense haver combatut.

Si cedeix a Mussolini, no solament el seu prestigi haurà rebut un cop terrible, sinó que haurà d'encarar-se amb els reprotxos de la seva consciència, i els d'un gran sector de l'opinió britànica. La seva consciència la turmentarà, car Haile Selassie es decidí a resistir fins a l'extrem els seus enemics italians únicament perquè la Gran Bretanya li assegurà que el sostindria fins al capdavall.

Sense aquesta promesa, l'emperador hauria entrat en negociacions amb Itàlia als començos de les hostilitats i hauria salvat alguna cosa, mentre que ara ho ha perdut tot.

La personalitat de Haile Selassie ha conquistat el respecte de tot el món. La impressió que vaig dur-me d'ell després de cinc mesos d'estada a Etiopia, sé que la major part de persones de cor a Europa, i sobretot a Anglaterra, la comparteixen. Aquest home, menut, que ha arribat al poder aterrant un darrera l'altre una colla de ras gegantins, té tota la dignitat d'un emperador japonès, tota l'altivesa d'un cavaller medieval, la incorruptibilitat que acompanya aquesta altivesa i el coratge del Lleó de Judà. L'únic retret que se li pugui fer és el d'haver-se refiat d'una nació blanca quan aquesta li prometé el seu ajut.

La fugida de Haile Selassie ha estat un cop amarg per als qui han sostingut que era un heroi que preferiria morir a rendir-se; però això no tranquil·litza pas la consciència britànica. Els britànics no poden defugir la sensació que han «deixat caure» l'emperador. Saben que la sort d'aquest depenia d'ells. I ara es senten neguitosos i torbats respecte a Haile Selassie.

Darrera aquests dos sentiments: còlera constatant el cop infligit al prestigi nacional, i obligació envers Haile Selassie, hi ha els 10.880,000 anglesos entre 11.500,000 que, en el famós referèndum de la pau, votaren per les sancions econòmiques contra l'agressor, i sobretot els 6.748,000 que declararen que votarien les sancions militars si es feien necessàries.

Aquesta gent estan disposats a combatre Itàlia, si cal. I heus ací que Hector C. Bayswater, primer correspondent naval d'Anglaterra, reporta que Itàlia, un cop llesta la seva expedició contra Abissínia, té la intenció de consolidar les seves posicions de la Mediterrània fins a establir-hi la seva dominació, a fi de llevar a Anglaterra el control d'aquesta artèria vital del seu Imperi.

«Els italians — declara — han concentrat 50 submarins i 400 avions en l'estret, ample només de 110 milles, que s'estén de Sicília a Tunis. Al mig d'aquest estret, única ruta possible entre la Mediterrània Occidental i l'Oriental, hi ha la petita illa de Pantelleria. Acaba d'ésser poderosament fortificada i es troba, com un immens vaixell de guerra immòbil, al mig del camí dels vaixells anglesos. Els italians afirmen que en vint-i-quatre hores poden posar un miler de mines d'una riba a l'altra de l'estret, bloquejar la flota britànica estacionada a Alexandria i destruir per l'aire Malta i Gibraltar.»

«Després de la guerra abissínia — deia Bayswater —, Itàlia construirà una flota capaç de desafiar la flota anglesa, i, organitzant noves bases aèries a Sardenya, Sicília, Líbia i Eritrea, esdevindrà una amenaça permanent per a Egipte.»

Es així com l'orgull nacional, els escrúpols de consciència i els mòbils d'interès s'uneixen per a inspirar a Anglaterra el designi de passar a les sancions militars. Durant els quinze dies següents a l'entrada de les tropes alemanyes en la zona renana desmilitaritzada, el conflicte anglo-italià fou oblidat. Fins els observadors més autoritzats estaven segurs que la Gran Bretanya deixaria córrer les sancions, puix que la cooperació oferta per Mussolini en vistes a defensar el tractat de Locarno li oferia una ocasió de «salvar la cara».

Avui dia l'única solució per a Anglaterra seria pregar secretament a França que es negués a prosseguir les sancions (1). Aleshores el govern britànic podria, alçant els braços al cel, dir a la nació:

«Sou testimonis que hem fet tot el que hem pogut. Però sense França, ens és impossible de continuar.»

De totes maneres això no haurà pas evitat a la flota anglesa la pitjor humiliació que hagi sofert mai, de memòria de comodor.

H. R. KNICKERBOCKER

(*Copyright Opera Mundi*)

(1) Tingui's present que aquest article fou escrit abans que Anglaterra i França es decidissin a l'aixecament de les sancions.— *N. de la R.*

A la pàg. 3: LA PERSECUCIÓ RELIGIOSA, per *Francesc Pujols*.

A la pàg. 4: L'AGONIA DEL CINEMA FRANCÈS, per *Maurice Sollin*.

MIRADOR INDISCRET

Optimisme

El primer dia de la vaga mercantil, un pastisser del carrer de Muntaner, tement, no tan sols que li trenquessin els vidres de l'aparador, sinó que li prenguessin el gènere, optà per omplir-lo de capses buides.

I amb això palesà un humorisme a prova de sabotatge. Les capses eren de les destinades a contenir bombons per a presents onomàstics i portaven totes un rètol en lletres daurades que deia: *Felicitats*.

Contemporitzant

Al míting de diumenge a la nit, a l'Olympia, organitzat pels vaguistes del ram mercantil, Jordi Arquer s'expressà en termes d'una gran violència.

El diputat Pere Aznar volgué contemporitzar i, a continuació, féu un discurs tot untuós, dient que ells no atacaven les autoritats, i menys el govern de la Generalitat... Tot s'anava descabdellant no gaire a gust de la concurrència, bastant excitada, quan es sentí una veu que deia:

—Això no és un diputat d'esquerres! Això és un perruquer de senyores!

Subversió

Els atacs al conseller de Governació foren nombrosos, i àdhuc es sentí algun mori adreçat a la seva persona.

—Anem! — féu un concurrent —. Ara són capaços de detenir-nos tots, per haver proferit crits subversius.

Cal no oblidar que el conseller de Governació es diu Espanya.

Una altra vaga?

Una senyora devota, que porta un nom barceloní, es trobà l'altre dia sorpresa per la declaració d'un escolà de la capella de Marcús, on ella sol fer diàriament les seves devocions. Segons l'alludit escolà, aquest estament també té reivindicacions a presentar i està disposat a anar a la vaga.

—Volem el descans dominical—va dir l'escolà a l'astorada senyora.

Sospitem que aquest escolà és un humorista.

El Dr. Cunillera torna al governamentalisme

Quan el doctor Corachan fou designat conseller de Sanitat, el doctor-diputat senyor Cunillera, dictador republicà del Baix Ebre, dimití ostensiblement els seus càrrecs i declarà a tothom que no volia saber res amb aquell govern.

Dilluns hom pogué llegir a la premsa que el doctor Cunillera emprenia un viatge d'estudis per França, Bèlgica i Conca del Ruhr, per tal d'estudiar l'organització i el funcionament dels hospitals.

Si no fos aquesta impaciència, joves parlamentaris!

Blum, Blem, Blom...

Els coneixements lingüístics d'alguns funcionaris de la Generalitat no són, precisament, meravellosos.

Per exemple, l'altre dia, En Miravitlles volgué comprovar si era cert que el govern francès havia votat un crèdit de 500.000 francs per a l'Olimpíada Popular de Barcelona.

—Demaneu conferència amb París i poseu-me en comunicació amb el secretari del senyor Blum.

Així ho feren, però, en el moment de començar la conferència, ningú no pogué dir, exactament, com es pronuncia Blum.

I així, la comunicació s'establí de la següent manera:

—*Le secrétaire de monsieur Blam... je veux dire, de monsieur Blem... je veux dire de monsieur Blum...*

A la fi, En Miravitlles agafà l'aparell i pronuncià correctament el nom. Llavors tingué un petit dubte. Com anunciar-se? Perquè, malgrat els seus optimismes del 17 de febrer, ell no és el secretari del president, com s'havia fet la ilusió abans que obtingués el càrrec el noi Moles... I trobà una solució diplomàtica:

—*Allò... Je suis le* représentant *de Monsieur Companys...*

A l'altre extrem del telèfon, el secretari del president del Consell de Ministres francès es devia quedar un xic *interloqué* demanant-se quina mena de càrrec burocràtic era aquest de representant...

Anacronisme

Els diaris van anunciar que dissabte, dia 13, tindria lloc en aquell camp del Prat que amb molt bona voluntat pot passar per un aeròdrom, la inauguració de curs de l'Escola d'Aviació Barcelona.

Tot seguit es mobilitzà el cap dels Serveis d'Aeronàutica de la Generalitat, Josep Canudas, i organitzà a correcuita una moixiganga amb dinar i tot, a la qual invità les autoritats i la premsa, per a celebrar el bateig — civil — d'uns aparells, adquirits per l'anomenada Cooperativa de Treball Aeri, als quals ja no venia d'un temps més de no estar batejats.

Això de batejar avions és un símptoma més del concepte anormal en què es té l'aviació. En ple 1936, batejar avions és el mateix que fóra batejar autos.

Dos homes per una nota

Com si tots s'ho haguessin dit, els distints representants dels partits consultats pel senyor Companys durant la tramitació de la crisi de la Generalitat, anaven arribant i, a la sortida, lliuraven a la premsa una nota, que ja duien escrita, contenint el text de llur resposta al president.

Gairebé cap periodista no sabia qui vindria en representació del Partit Socialista Obrer Espanyol. Per fi, es veieren arribar, no un representant, sinó dos: els senyors Almendros i Llaneza, que, per no ésser menys, lliuraren també als informadors la nota corresponent.

—Aquests—observà un repòrter—fan com els viatjants dolents. Han d'anar dos per a poder fer una nota...

Injúries al rei

No fa gaires dies fou detingut un conegut capellà, que quan la Dictadura havia fet bastanta forrolla, acusat de maneigs feixistes.

En pendre-li declaració, li demanaren si havia estat processat alguna vegada.

—Sí, senyor: una. Fa catorze o quinze anys.

—Per quin delicte?

—Per injúries al rei.

A l'oficial del jutjat que l'interrogava, conseqüènt republicà, en sentir això, se li desvetllà una certa simpatia envers el detingut.

—De manera que per injúries al rei, oi? — tornà a demanar.

—Sí, senyor. Jo sóc tradicionalista, sap? i em vaig ficar amb el monarca usurpador...

Aquests darrers mots caigueren damunt del funcionari judicial com una galleda d'aigua freda...

L'activitat d'un conseller

Tothom coneix l'optimisme, el dinamisme i la bona salut del conseller de Justícia senyor Pere Comes. Però el cas és que els seus amics n'estan abusant. Mireu el programa d'uns pocs dies de l'altra setmana; divendres, uns companys de l'Ateneu li dedicaren un sopar; dissabte, un altre sopar dels companys de curs; diumenge, dos o tres actes oficials.

—Haver de fer tants discursos!...—li deia un seu amic.

—Oh, els discursos rai! Són els àpats que t'atropellen—li contestà el nostre justicier màxim.

Otto d'Austria

Es prou sabuda aquella anècdota d'Alfons XII d'incògnit, presentant-se a un pagès en certa matinada, als encontorns de Madrid. Un quid-pro-quo per l'estil esdevingué uns anys enrera amb l'arxiduc Otto d'Austria, aleshores que vivotejava a Barcelona. En aquell temps, l'hereu de la corona austríaca era un adolescent, company d'estudis del que més endavant havia d'ésser l'advocat Joan Mariné. A la sortida d'un cinema, el futur advocat topà amb un amic i conversaren els tres, i en acomiadar-se es feren les presentacions:

—L'arxiduc Otto, hereu de la corona d'Austria...

—Encantat — interrompé ràpidament, escèptic, l'amic. I cuità a presentar-se ell mateix: —El canonge Collell, mariscal de França, per a servir-vos...

«Inter nos»

Francesc Pujols formà part del jurat del Concurs Casa del Penedès de Castells, i en l'hora de les deliberacions per al fall, confià a l'ex-diputat Joan Ferret:

—Vós mateix, perquè jo no tinc manies!

—No havíem quedat que els castells, per a la hiparxiologia, són l'escala de la vida?

—Bé; me n'he aprofitat, com tantes altres coses, però no us ho prengueu massa al peu de la lletra!

— Faríem millor d'adonar-nos com creix el Japó.

(c) Ministerio de Cultura 2006

LA TRANSFORMACIO DE L'EIXAMPLA

Via Augusta — Plaça de Gala Placídia

Diagonal enllà, cap a Ponent i passada la Rambla de Catalunya, podem veure una nova via que s'inicia. De seguida de començada, amb la perfecta anarquia d'estils a què estem avesats, varen construir-s'hi un bon nombre de casals per a pisos de lloguer; després uns incipients jardinets centrals; i entre dos parterres s'aixecà un pedró de pedra de Montjuïc i damunt del pedró el bust en bronze del novellista Narcís Oller. El nou carrer quedava iniciat i més o menys dibuixat el caràcter que tindria. Es tractava, es tracta de la Via Augusta.

L'estat actual de la Plaça de Gala Placidia

Com hem dit, la Via Augusta neix a l'Avinguda del 14 d'Abril i continua el traçat que seguia la via dels Ferrocarrils de Catalunya, amb una lleu inclinació a l'esquerra. En arribar a la Travessera l'espai s'eixampla i es forma la Plaça de Gala Placídia. Més amunt, a l'altura de la Rambla del Prat i començament del carrer de Saragossa, es decanta fortament a l'esquerra fins a trobar la Plaça Molina, extraordinàriament eixamplada, com a resultat d'haver-se cobert la rasa que allí hi havia del ferrocarril i d'algunes expropiacions que foren fetes. La via es decanta encara més i seguint pel damunt de la dita via arriba fins a l'estació de Muntaner, i per bé que allí el ferrocarril torna novament a transcórrer per una rasa a cel obert i manquen uns cinquanta metres per tal d'arribar pel mig a Muntaner, les calçades laterals o per a vehicles estan obertes i pavimentades.

Projecte d'arranjament de la Via Augusta des de la Plaça Molina a Muntaner

Es a dir: la Via Augusta, de la Diagonal fins uns tres-cents metres amunt, està totalment urbanitzada; d'allí, fins al carrer de Balmes i Plaça de Molina, les alineacions estan quasi acabades, mancant algunes expropiacions tocant a la Travessera. Però tot carent de la més elemental de les urbanitzacions, com es pot veure en una de les fotografies que inserim. Finalment: la comunicació entre la Plaça de Molina i carrer de Muntaner és quasi completa: sols manca expropiar uns cent metres d'un jardí particular, a la dreta de la via, tocant quasi a la mateixa plaça.

L'espai resultant de l'obertura, a partir del carrer de Granada fins al carrer de Balmes, fa veritablement angúnia de veure. Es una mena de camp de desolació entre dues zones d'urbanització total, podríem dir quasi perfecta.

L'estat actual de la incipient via, però, s'acaba. Hi ha el propòsit d'urbanitzar-la com necessita, com ho necessita imperiosament, no mancant per a tal fi el projecte que cal, projecte susceptible de modificacions i del qual, tal com fou concebut, donem també unes fotografies, una d'elles del que ha d'ésser la Plaça Gala Placídia; una altra de la Plaça Molina, en part ja realitzada, i una altra del trajecte que resta inclòs entre les dues places.

Pràcticament, la urbanització de la Via Augusta suposa comptar amb una nova via de comunicació que abreujarà el camí fins a la part mitjana dels carrers de Muntaner i Balmes, contribuint a descongestionar el tràfic d'aquests i del de Salmerón, alhora que serà urbanitzada una extensa zona de l'Eixampla, zona d'unió entre part de la ciutat nova i les velles barriades de Sant Gervasi i Gràcia, creant un nucli urbà interessantíssim.

Podem dir que el que ara és fang i vent i incomoditats a l'hivern, i sol implacable i pols a l'estiu, també és camp de nombroses possibilitats, una magnífica via en potència. La seva disposició especial, que produeix nombrosos angles i cruïlles, es presta a la construcció d'edificis que, sense gaire esforç, poden resultar monumentals o aparentment monumentals, però que poden donar un veritable caràcter a la nova via. I així es va transformant l'Eixampla de Barcelona; així la ciutat, una mica més ambiciosa cada dia de la seva bellesa, va prenent un to més senyorívol.

Anys endarrera demanàvem jardins, demanàvem vies que trenquessin la uniformitat quadricular de l'Eixampla. Els jardins ens foren donats, aquells jardins que tan coratjosament començaren els nostres homes dels anys 1912 i 13, són avui la prodigiosa realitat del parc i jardins de Montjuïc; del parc del Guinardó; del parc Güell; del Turó; de Pedralbes i del Tibidabo, presidits pel més vell de tots, el bell i sentimental Parc de Ribera, el que aixopluga el palau en el qual ha de forjar-se el definitiu ressorgiment de Catalunya.

Sobre haver-se'ns donat jardins i parcs, en llocs propicis al repòs, també els nostres carrers i places van guanyant en dignitat i bellesa. Els jardins de la Plaça de Catalunya tenen ja un aire de gran ciutat; són una delícia els del carrer de les Corts Catalanes, situats entre el Passeig de Gràcia i la Rambla de Catalunya, amb la finor del seu monument a Soler i Rovirosa, els seus dos brolladors i els quatre gerros que delimiten els jardinets; són dignes i van adquirint categoria els del vell Passeig de Sant Joan; són d'una bellesa definitiva els de la Diagonal. Volíem jardins i ens han estat donats.

En volem, però, més. Una urbs pot ésser un agrupament urbà primari sense ambicions ni pena ni glòria, però no arribarà a aconseguir categoria de ciutat si no sap embellir-se i tenir places, parcs i carrers i jardins, que la diferenciïn dels burgs que només estan constituïts per carrers o vies utilitàries. Un agrupament d'edificacions pot obeir a un fet qualsevol, ocasional, sense cap mena d'espiritualitat ni ideologia. El jardí, el monument, la plaça, la via monumental, representen un estat collectiu, desitjós de superació, un esforç creador de bellesa reeixida.

Nosaltres voldríem que les qüestions urbanístiques esdevinguessin temes apassionants, com ho foren per als nostres avis la projecció de l'Eixampla i la formació laboriosa de la Plaça de Catalunya. Els tècnics hem de creure que posen en els seus projectes, tant com els seus coneixements i l'amor propi professional, el seu amor a la ciutat; però tots els seus plans, els més encertats i beneficiosos, no tindran mai el ressò i fins diríem ni la bellesa, d'aquelles coses que compten amb el suport de l'interès i passió ciutadanes.

Barcelona és ja avui una veritable metròpolis i el seu meravellós desenvolupament, la seva empenta ascensional, ens obliguen a tots a preocupar-nos del seu present i del seu futur. Barcelona ha fet un salt enorme. El padró de 1888 donava 273,000 habitants; el de 1936 es calcula que arribarà al milió dos-cents mil. De l'una a l'altra data no hi ha més que quaranta-vuit anys. L'esforç ha estat considerable i continua. Vol dir, doncs, que tots els que volem fer de Barcelona una ciutat digna i bella no hem de regatejar-li cap esforç ni adhesió. Avui per avui, encara, no tot està materialitzat; encara resta una mica d'ideologia. Si bé hi ha multituds que no vibren més que esporàdicament per qüestions alienes a les coses de l'esperit — entre les quals volem comptar les que afecten la Ciutat —, hi ha també, encara, moltes altres que segueixen laborant amb passió tot el que es fa i pot fer-se per la ciutat.

L'Eixampla no és encara el que pot ésser, li manca molt per ésser el que podia haver estat. Dintre, però, de les seves possibilitats, pot canviar molt i arribar a ésser una zona bellíssima de Barcelona i donar a la ciutat una fesomia potser única entre totes les ciutats d'Europa. Certament que no tenim i és molt difícil que tinguem mai places com la de l'Estrella i la de la Concòrdia, de París, l'una amb l'arc al mig, l'altra amb els magnífics edificis que la voregen, i els jardins de les Tulleries; difícilment tindrem mai una cosa semblant a Trafalgar Square, ni a la Plaça de Sant Pere, de Roma. Tot amb tot, la ciutat que ha pogut i sabut fer els jardins de Montjuïc, convertir uns erms en uns dels jardins més bells que es coneixen avui, pot fer moltes, moltes altres coses.

Algú titllarà això de deliri de grandeses, de somnis més o menys realitzables. Podríem dir que tant se val, que no són pas les gents que caminen sempre arrossegant els peus, els que han fet les ciutats. Amb tot, també pràctics, direm que hi ha problemes urbanístics ineludibles, que hi ha solucions ornamentals que poden aconseguir-se només que amb petits esforços. Volem posar un exemple. Al capdamunt del Passeig de Gràcia hi ha uns jardins, senzills, no gens pretensiosos i que tot i això constitueixen un esplèndid fons del passeig, l'acabament del qual era abans d'una manifesta mediocritat. No creieu que seria un digne complement de la bellesa d'aquells llocs, si a banda i banda del Passeig de Gràcia, és a dir als dos costats de la Diagonal, tocant al passeig, es feien altres jardins iguals o similars?

Direu que ni cal parlar-ne; que efectivament, la cruïlla Passeig de Gràcia-Diagonal quedaría magnífica, amb una solució no pas tan costosa. El guany d'aquell indret seria sorprenent. Com aquesta moltes altres solucions podrien trobar-se: tot qüestió de detall: tot sense excessives despeses. Sempre cercar d'embellir la ciutat.

En resum, som allí on volíem anar, o sigui tornar a la Via Augusta. El tram d'aquesta avinguda, urbanitzat ja, dóna idea del que pot ésser; les fotografies la completen. Fixeu-vos en la part superior de la Plaça de Gala Placídia i veureu el profit que se'n pot treure; no deixeu de considerar que la corba que es produeix d'allí en amunt es presta a perspectives excellents en què tota mena d'edificis han de trobar un marc adequat i escaient. Donarà vida al conjunt el passeig central amb jardins que tindran el ferm de macadam amb regat asfàltic superficial, i un bon enllumenat. Digueu si no serà una obra bella i un lloc que convidarà unes populoses barriades a fer de la Via Augusta i la Plaça de Gala Placídia indret de passeig i repòs per als dies d'hivern i les nits i capvespres de primavera i estiu.

Projecte d'urbanització de la Plaça Molina

La Via Augusta, que comença, com ja hem repetit, a la Diagonal, està projectada, per ara, fins al carrer d'Anglí, a la Bonanova, essent la seva longitud total de 2.120 metres, inclosa la Plaça de Gala Placídia. Aquesta plaça té 170 metres de llargada per 65 d'amplada. L'ample de la via — exceptuant la plaça — és variable segons els trams i va dels trenta-cinc metres als vint-i-set.

El pressupost de la urbanització, des de la Travessera, passa ben poc de les vuit-centes-mil pessetes, sense comptar les expropiacions, per bé que aquestes, quasi, es redueixen a propietats de vora la Travessera; més amunt, fins a la Plaça Molina, resta ben poca cosa a fer en aquest aspecte.

La Via Augusta, amb les seves places de Gala Placídia i de Molina, podria dir-se que és d'un alt interès públic, per a modificar bellament un sector de la ciutat; per a constituir una bona via d'enllaç de barriades mancades quasi d'urbanització; perquè serà de seguida una via de gran esdevenidor urbà i de circulació auxiliar d'altres vies; per donar una artèria-passeig a la dita zona i perquè contribuirà a fer d'aquells llocs avui abandonats i lamentables, una de les més ponderades urbanitzacions ciutadanes.

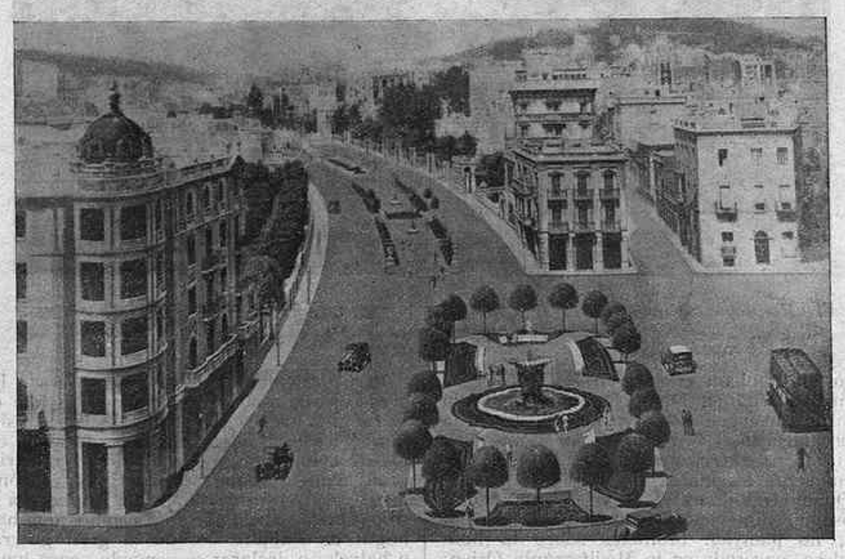

Projecte d'urbanització de la Plaça de Gala Placídia

Entenent-ho així, segons les nostres referències, el projecte de l'arquitecte senyor Jara sembla inclòs en el pla d'obres que actualmet está ultimant l'alcalde, senyor Carles Pi i Sunyer, interessant-se també vivament per la urbanització, el conseller-regidor d'Eixampla, senyor Estanislau Duran Reynals.

Creiem que tots els barcelonins desitjarien que esdevingués un fet la realització de la important obra urbanística de la qual ens havem ocupat.

PERE CASALS

INQUISICIO

—Fa tres hores que treballes i encara no ha confessat?
—No ho sé, no parla francès.

(*Ric et Rac*, París)

—Digueu a l'amo que vingui!
—Sóc jo l'amo.
—Ah, res, res...

(*Ric et Rac*, París)

—Vi o cervesa?
—Un vas de llet.
—No el puc servir. Ara, si el senyor vol un llibre per a mirar «sants»...

(*Dagens Nyheter*, Estocolm)

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

Ronda de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647 - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

En Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*...

Signatura

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

GANES DE PERDRE TEMPS

La persecució religiosa

Nosaltres que, com és sabut, en l'ordre pràctic tenim per teoria «ni màrtirs ni inquisidors», no cal dir que en principi no podem ésser de cap manera partidaris de la persecució religiosa, primerament, perquè creiem que les tradicions no se les ha de matar, sinó que se les ha de deixar morir, i segonament, perquè havent trobat que la Hiparxiologia dóna les bases científiques de la religió, creiem que la superstició que avui la malmet i falsifica desapareixerà automàticament sense necessitat de lluites ni de violències, perquè el triomf de la religió catalana, filla natural i legítima de la ciència, anirà arreconant i esvaint, pels seus passos comptats, les religions filles de la ignorància que avui encara dominen grans sectors de la humanitat.

No som tampoc contraris a la persecució religiosa, com molts que no l'accepten, perquè diuen que és contraproduent, perquè prova les reaccions de reviscolament pròpies de totes les privacions. Aquest fenomen de reviscolament no té cap mena d'importància, perquè en el fons, en els moviments que van a la decadència, com les supersticions, no passa mai d'ésser la revifalla de la mort i la claror de la posta. Les persecucions només solen tenir força creadora al principi d'un moviment. Rarament i sols per excepció la persecució és una força destructora quan tracta d'ofegar un moviment al bressol. Ja sabem que la sang dels màrtirs unta les rodes del carro, que tant pot fer triomfar la veritat com la mentida, facilitant-los el camí i la carrera; en canvi, la persecució al final d'un moviment a la llarga opera sempre com una força destructora, encara que de moment pugui semblar que revifa, com passarà amb les religions modernes filles de la superstició. Donat l'estat de decadència en què avui aquestes religions estan en els pobles civilitzats, la persecució dels governs laics no deixa d'ésser un element poderós de destrucció a desgrat de les reaccions que provoca. Decadents com estan, tot els és mortal. Si no acceptem la persecució, ultra les raons alludides, és senzillament perquè creiem sincerament que la de les actuals religions dels pobles civilitzats com les d'Europa, Asia i Amèrica, és perfectament inútil i supèrflua, perquè són religions falses que caurien pel seu propi pes i per elles mateixes, encara que no hi hagués la religió catalana, oferta al món per la nostra pàtria, com la filla gran de la ciència universal fundada per Ramon Llull i Ramon Sibiuda, que és la destinada a fer-les desaparèixer del mapa, gràcies a l'estat modern de la ciència. Les religions dels tres continents esmentats van desapareixent soles, perquè el fons de superstició que porten els podreix les entranyes insensiblement i francament no val la pena de perseguir-les ni molt menys de turmentar-les i befar-les, posant-les en ridícul davant del món, perquè elles mateixes ja s'hi posen. Ja tenen prou pena d'ésser com són i més que odi tenen d'inspirar si no amor, llàstima.

Som, doncs, radicalment oposats a totes les mesures que prenen els governs i els pobles contra les religions existents. I direm més. Nosaltres no sols no dictaríem lleis contra d'elles, ni faríem cap acte criminal com fan les multituds desenfrenades matant sacerdots i cremant temples, sinó que per part del govern imposaríem al poble no sols respecte absolut a totes les religions i en especial a la del país, sinó que donaríem la llibertat també absoluta de practicar-la públicament, no sols mantenint sinó fomentant per tots els mitjans legals les cerimònies del culte unides a les festes tradicionals, que quasi sempre van néixer juntes i han viscut juntes tota la vida.

Naturalment que els governs dels Estats laics ens respondran que ells tenen la responsabilitat d'arrencar el poble de les tenebres de la ignorància que li acumulen al damunt les religions supersticioses, que avui subsisteixen com a despulles mortals dels temps passats i no poden esperar asseguts com nosaltres, que ens posem tranquils i ens fem retratar, la caiguda i desaparició automàtica d'aquestes religions mortes com tots els morts, veient-les agonitzar sense esperances de vida, al compàs de la ranera de la mort, com el metge assegut al costat del llit del malalt.

A aquesta resposta, nosaltres els respondrem que ja que tenen tant d'horror a la ignorància com amor a la ciència, facin ensenyar a les escoles de primera i de segona ensenyança la nostra Hiparxiologia, publicada precisament en un manual assequible a tot home de mitjana cultura i fins degudament interpretat pel mestre, molt més assequible, no cal dir-ho, a la intel·ligència de l'infant que no el misteri de la Santíssima Trinitat ensenyat entre altres misteris de la Doctrina cristiana i que les explicacions de la Història Sagrada que avui han estat amb molt bon acord retirades de l'ensenyament i que abans de l'adveniment de la República s'ensenyaven amb les primeres lletres, si és que ens cenyim a parlar del sistema religiós de Catalunya. Allí, en aquell llibre de ciència tan senzill que no ho pot ésser més, que com Ramon Sibiuda deia del seu, no cal haver estudiat res per entendre'l, perquè és un estudi directe del natural i de l'existència coneguda, els governs i els catedràtics que els representen a les aules dels Instituts i Universitats, hi poden trobar la mateixa persecució contra les religions supersticioses que ells volen ofegar amb tanta ràbia al cervell i al cor de l'home, que no cal dir que no sols té l'avantatge grandiós d'ésser tant o més eficaç que la que ells empren, sinó que té l'avantatge d'ésser més dolça que la mel, contrastant amb la llur que és més amarga que el fel, perquè en lloc de fer coaccions com les lleis que publiquen contra l'ensenyament religiós — per altra part difícils de fer complir per l'ambient que troben — i de fer mal com els crims de sang i foc dels pobles alçats contra les religions, és el remei de més bon pendre que hi ha, que si no fes bé, no faria cap mal, perquè és fet amb substàncies que no poden ésser més naturals del que són, collides i arrencades exclusivament de la realitat observable i confeccionat dintre de les normes més estrictes del laïcisme, perquè allí no s'hi admet ni se'n dedueix res que no sigui controlat pel mètode rigorós de l'observació i l'experiència, exigit per l'escola laica d'una manera sinequanònica.

El que nosaltres fem sols, sense ajut de ningú, des de la nostra modesta esfera, el govern ho podria fer des de les alçàries del poder. Adhuc posant el nostre modestíssim manual publicat per l'amic Josep Pla, en el programa de l'ensenyament oficial, com és d'esperar que ho faran els governs de l'esdevenidor de tots els països, l'Estat laic actual es podria donar el luxe de permetre sense cap por ni cap escrúpol l'ensenyament de les doctrines religioses de la superstició del país, que tanta nosa i tanta por sembla que li fan, a les escoles que les volguessin ensenyar, fora de l'ensenyament oficial, perquè poden estar ben segurs que insensiblement el plat de les balances de la religió s'aniria decantant cap a la religió catalana, que apartant la religió de la ignorància i la superstició la porta directament cap a la ciència, que és el que ha d'ésser, sense que ningú se n'adonés ni ningú en patís, ni que hom hagués de clausurar locals, ni de despullar els mestres i mestresses del hàbits de sacerdot o de sacerdotessa que la religió llur els ordena.

Vegi's el llibre de l'amic Josep Pla, titulat: *El sistema de Francesc Pujols, Manual d'Hiparxiologia,* publicat per l'amic Antoni López Llausàs, de la Llibreria Catalònia, de Barcelona, llibre que ens permetem recomanar, com a facultatiu, a l'alta atenció i serena consideració del nostre eminentíssim amic el doctíssim Dr. Bosch i Gimpera, digne rector i savi catedràtic de la Universitat autònoma de Barcelona, encara que donades la seva tan ampla i alta com pregona i vital cultura catalana i universal, és segur que ja deu haver tingut avinentesa d'haver-ne tingut esment, de sobres.

FRANCESC PUJOLS

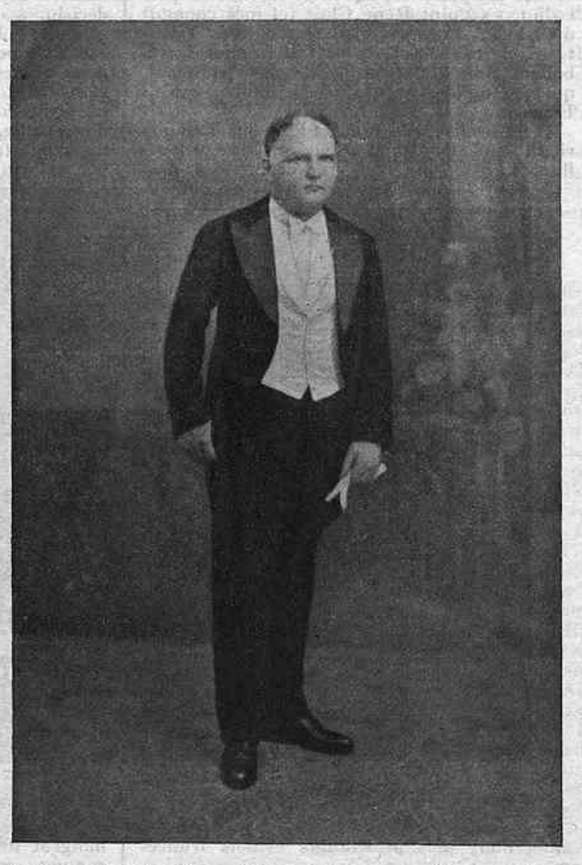

Francesc Pujols exposant la seva teoria científico-religiosa

—I per què creieu que la vostra dona no està bé del cap?

—Figureu-vos, doctor, que diu que aquest estiu no necessitarà cap vestit nou!

Mirant a fora

Una compra nazi

Feia tres anys que els emigrats alemanys publicaven a París un diari de combat, el Pariser Tageblatt, *el capitalista del qual era un home d'afers d'origen rus, Wladimir Poliakoff. El diari no era cap negoci i Poliakoff, segons els emigrats, entrà en tractes amb el Dr. Schmolls, representant de Goebbels a França, i li vengué la publicació. Després, acomiadà el redactor en cap, l'exdiputat demòcrata Georg Bernhard, i exigí dels redactors «una actitud més objectiva envers el Tercer Reich». Els redactors dimitiren i han fundat un nou diari, el* Pariser Tageszeitung.

Bluf

S'havia dit que Léon Degrelle, l'aspirant a Duce o, millor, Führer de Bèlgica, era fill de pares pobres, que havia estat boxador, mariner i havia combatut contra les lleis anticlericals mexicanes. Es a dir s'havia dit, ho havia fet córrer ell mateix.

Però belgues que poden estar ben informats asseguren que és fill de burgesos i que no ha posat mai els peus a Mèxic.

D'altra banda, els creditors de l'editorial Christus Rex no han pogut percebre ni un cèntim.

I una revista catòlica, sota el títol sensacional: Degrelle va enganyar la seva dona el dia del casament, *publicava el facsímil de la participació de matrimoni, en la qual l'aprenent de dictador es titulava doctor en dret sense ésser-ho.*

Qui té raó?

Sarraut fou, com es recordarà, resident general a la Indoxina. Per aquest o per altres motius, és un defensor ardorós de l'imperi colonial francès.

—Quan vaig anar-hi — explicava al periodista Emile Buré —, recorda't que era prim, estava demacrat, quasi bé anèmic. Tenia els ossos del perfecte burròcrata. No obstant, ja has vist com n'he tornat. T'asseguro que la vida colonial m'ha tret trenta anys del damunt.

A la qual cosa replicava un setmanari satíric parisenc:

—M. Sarraut s'oblida de dir que el comerç amb determinats productes colonials, fa, físicament i econòmicament, veritables miracles.

Antifeixista «avant la lettre»

Itàlia celebra el setanta-cinquè aniversari de la mort del fundador de la Itàlia moderna, Cavour, que morí en juny de 1861, després d'haver reeixit una de les més prodigioses operacions diplomàtiques del segle passat. Si Bismarck acabà la unitat alemanya, Cavour fou l'inventor i l'executant de la unitat italiana.

En una carta escrita en 1860, Cavour deia:

«No tinc cap confiança en les dictadures. Estic convençut que d'un parlament es poden obtenir resultats que un poder absolut no obtindrà mai. A més a més, no sabria renegar la meva tradició de família i els principis que m'han guiat tota la vida. Sóc un fill de la llibertat; li dec tot el que sóc.»

«Panem et circenses»

Els germans del conegut director del Casino de Paris, Volterra, amb tota la documentació en regla, van a Addis Abeba a estudiar-hi l'organització de les diversions, la construcció d'un casino, de bars, etc.

Ja en temps de l'Imperi Romà—l'altre, el de debò—els emperadors prometien al poble panem et circenses.

El flamant Imperi Romà d'ara ja procura els segons; el primer donarà més feina.

Propaganda italiana

No es pot pas afirmar que sigui una mostra de gust exquisit. Fet i fet, però, el feixisme no ens podria donar gran cosa de millor. I, el que és pitjor, el gest del «balilla» no és tan de «balilla-balaga» com sembla: les altres nacions han acabat fent igual.

L'ASPIRANT A ENDEGADOR

Degrelle i el rexisme

«Reformes polítiques: Un govern fort, format per tècnics; un Parlament que es reunirà dues vegades l'any, solament, limitant-se a votar el pressupost i altres lleis; Consell de Corporacions amb iguals drets que la Cambra; referèndum popular; restricció del dret de vot.

»Reformes econòmiques: Descentralització del crèdit; control sever de les grans empreses bancàries; limitació dels mandats administratius; exigència de responsabilitats personals; repressió radical dels abusos financers.

»Reformes socials: Salari vital per al treballador manual i intel·lectual; retribució equitativa; enderrocament de les cases velles i antihigièniques; construcció de 75,000 habitacions; protecció del petit comerciant i del petit industrial.

»Reformes morals: Depuració dels partits; respecte a la dignitat humana; guerra al materialisme; solidaritat; caritat; anorreament de l'ateisme marxista; exaltació del patriotisme. Dos exemples: el sacrifici sublim de Crist. La mort heroica i abnegada dels nostres soldats a la gran guerra.»

Heus ací els principals punts programàtics del moviment político-religiós Crist-Rei, Christus-Rex, que dirigeix Léon Degrelle, el nou líder polític belga.

Degrelle és catòlic. Com Gil Robles, com Schuschnigg. No obstant, el líder de Rex admira Hitler, en tant que conductor de masses i fundador d'un nou ideal. «Hitler ha sabut infiltrar a la depauperada Alemanya optimisme i ganes de viure».

Com tot aspirant a un govern de força, carrega totes les culpes al socialisme. «L'obstacle que ens separa els uns dels altres, és el marxisme. El Saar, abans d'ésser governat per la social-democràcia, va preferir ésser hitlerià. Austria també ha reaccionat així. Els socialistes italians van destruir l'economia del país. I tot sabeu per què? Perquè el socialisme és rabiosament materialista!»

Ataca, també amb tota cruesa, els qui ahir eren els seus amics i protectors. Els acusa d'egoistes. «Els catòlics — diu Degrelle — no es recorden que existeixen afamats. «Hi ha moltes criatures que no poden menjar», diuen. Doncs aneu a socórrer-les... El que no ho fa així és un monstre. I aquests monstres són els catòlics!!»

El fundador del rexisme ataca sense contemplacions. Va directament al seu objectiu. Aparta els obstacles amb decisió, amb energia, gairebé amb brutalitat. Enemics i adversaris reconeixen que és un gran polemista i que les seves paraules saben arribar al fons de l'ànima popular.

Quatre anys enrera, Acció Catòlica de Bèlgica editava una publicació purament literària, *Rex,* que era dirigida per Léon Degrelle. Era completamente apolítica. «Tota la vida de les Lletres». La finalitat del grup editor era fer literatura a bon preu. Propaganda catòlica, naturalment. I fer-la arribar a les masses.

Però l'inquiet director de *Rex,* influït potser per alguna visió celestial, va creure's obligat a intervenir en les lluites polítiques per tal de salvar Bèlgica i la religió. Aleshores fundà un diari netament polític: *V'lan,* que tingué una vida efímera de pocs mesos.

En aquells temps, les organitzacions dretistes travessaven una forta crisi interna. Els escàndols financers (C. I. L., la famosa Compagnie Internationale du Liège, el crack de la Boerenbond, etc.), provocats per la desastrosa gestió administrativa d'alguns destacats catòlics, van sembrar entre les masses del partit la confusió i el descontentament.

Degrelle va creure arribada la seva hora. Des de les columnes de *Rex* fusionat amb *V'lan,* denuncià a l'opinió pública les tèrboles actuacions de l'alta finança belga.

«Abans de reformar l'Estat — deia amb gran vehemència —, heu de reformar el vostre partit. Si exigiu honestedat heu de començar donant l'exemple.»

La campanya de Degrelle escandalitzà, com és natural, les altes esferes del catolicisme belga. La premsa oficial i oficiosa d'Acció Catòlica procurà salvar l'honor dels acusats i els principis del partit. Amenaçà constantment l'audaciós i agosarat fundador del nou cisma polític. A. C. desaprovà públicament la conducta de Degrelle. Aquest, desemparat, sense la protecció econòmica de les potents organitzacions clericals, emmudeix. Però el silenci no dura gaire. Fa una sorollosa *rentrée* organitzant una concentració monstre a Charleroi, que és desautoritzada pel bisbe de Tournai.

Malgrat tot, el rexisme creix a tot el país. Acció Catòlica es veu impotent per a evitar les nombroses desercions de les Joventuts. El paper de Degrelle puja, puja. Com que tot ha fallat, com que s'han esgotat totes les fórmules persuasives, àdhuc la pressió i la coacció, no queda altre remei que intimidar l'herètic moviment rexista amb la suprema condemna: l'excomunió.

Així ho acorden els bisbes de l'Església belga. «Considerant que *Rex* ha esdevingut un grup polític, considerant que no acata la disciplina del partit catòlic, considerant que empra arguments i procediments poc clars i nets:

Prohibim, a tots els religiosos del país que assisteixin als mítings conferències i assemblees i col·laborin en les publicacions rexistes.

Prohibim que el diari *Rex* sigui venut a les portes de les esglésies, etc., etc.»

La suprema amenaça fou completament ineficaç.

* * *

Ha estat una victòria sorprenent, inesperada. Degrelle ha tret vint-i-un diputats. I els catòlics, han perdut, tot i comptant amb la protecció dels alts poders eclesiàstics, setze llocs.

Els socialistes, l'eterna miopia social-demòcrata en judicar la importància dels moviments feixistes i feixistitzants, els socialistes, repetim, han estat els primers sorpresos. S'ha posat de manifest la manca de visió d'alguns vells militants socialistes.

Le Peuple, òrgan del P. S. B. deia durant la campanya electoral: «No hem d'exagerar la importància del moviment de M. Degrelle. No creiem que obtingui cap resultat estimable.»

Defensant-se de les acusacions llançades per les extremes esquerres, de voler implantar un règim dictatorial, el líder rexista replicava: «Rex és un partit de reconciliació, de col·laboració fraternal. No tenim res a veure amb les oligarquies militars d'altres països.» No obstant, es declara admirador de Hitler. I afirma que «la jornada triomfal del 24 de maig de 1936 és una fita culminant.»

Quina actitud adoptarà l'àrbitre de la política belga? Quines decisions pendran els sacrificats d'ahir?

Els socialistes opinen que «l'Església ha sabut fer entrar sempre en raó aquells que intentaven sortir-se de llurs rengles».

«Els diputats rexistes — assegurava l'òrgan del partit liberal belga — s'asseuran als bancs dretans, barrejats amb els clericals.»

L'èxit rexista demostra que les doctrines antidemocràtiques guanyen, encara, nous adeptes. «Es de lamentar — escrivia un diari afecte al Front popular francès — que un moviment tan ple de contradiccions i de promeses demagògiques com el rexisme, hagi aconseguit, en un país com Bèlgica, un triomf tan assenyalat.»

Per altra banda, el repòrter borsari de *Paris-Soir,* comentant les consultes reials per a la formació del nou ministeri belga, deia el següent: «El motor que fa marxar el govern d'Unió Nacional, és M. Van Zeeland. Però aquest ha d'alentir, degut a la inexperiència i a l'egoisme dels vells equips parlamentaris. Es per això que molts creuen que si M. Van Zeeland es deixa remolcar, i traeix l'«experiència», serà substituït per M. Léon Degrelle.

»El rei reconeix que la situació del país ha millorat. Malgrat tot, considera que la convalescència s'allarga excessivament. I si els polítics dificulten aquest ritme accelerat, no trigaran gaire temps a veure's obligats a canviar d'opinió.»

FRANCESC MARGARIT

Léon Degrelle (al mig) voltat de partidaris, el dia de les eleccions

—Es tan baix de sostre aquest pis, saps...
(*The New Yorker*)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▫ Màxima qualitat
AVINYO, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

UNA ALTRA PRODUCCIÓ DE SELZNICK

"Història de dues ciutats"

Precedides d'un servent que porta a la mà un fanal, les famílies fan camí cap a l'església per assistir a l'ofici de mitja nit. Es la clàssica nit de Nadal que no pot faltar en cap narració de Dickens. Totes les llars estan enceses i els carrers van plens de xivarri i de fervor. Entrem a l'interior del temple i allí veurem de perfil el rostre de línia impecable d'Elisabeth Allen. Una veu de contralt domina el cor invisible que canta una dolça melodia. Ronald Colman, amb un posat d'indolència, seu al costat d'Elisabeth Allen. Aquest home sembla de debò impermeable a l'afecció que domina tots els presents. Diríeu que és capaç de fer seves les paraules fatídiques del *Faust*: «Veus del cel, per què em cerqueu en la pols? Canteu on els homes tenen el cor tendre!»

Tota la història d'aquest home — Ronald Colman en el film — seria aquesta. Veure, sentir la presència de l'ésser que ell entén que hauria pogut donar una significació i un valor a la seva vida, i saber aquest ésser inaccessiu. Mancat l'objecte, mancada la vida. La sensació d'una vida que s'esmuny en el buit. Una total indiferència envers tot. Fins a la fi, un final gloriós. Una avinentesa heroica amb què reconquistar en un instant tota una vida. Instant suprem que comporta una dilatació immensa. Per poder restituir a la dona que en silenci sempre ha venerat, el marit i el fill, amenaçats per la guillotina, aquell home no vacillaria a donar la seva vida.

Com en cada llibre de l'autor, hi ha una sensacional nit de Nadal. I hi ha també una bona col·lecció de bergants en lluita contra les bones persones. I tot això, ací, no emmarcat entre les reixes d'un jardí de província o les parets d'una llar particular, sinó projectat damunt la convulsió del 83 que esclata arran de l'assalt a la Bastilla.

Admirable matèria per a un film, que Jack Conway, sota la inspiració del gran productor David O. Selznick no ha desaprofitat pas gens, ans al contrari n'ha sabut treure un rendiment excel·lent.

David O. Selznick, figura màxima del cinema, que cada dia cal considerar més i més, puix que un crèdit il·limitat bé el mereix l'home que ha fet possible *Les quatre germanetes, Anna Karènina, Viva Villa, David Copperfield,* etc., ha mobilitzat la màxima potència material per realitzar aquest gran film que Jack Conway ha portat a cap amb un accent i seguretat que no decauen ni un instant.

No hem de fer paral·lelismes. Potser la matèria primera del *David Copperfield* inclinava més cap a la tendresa i a l'efusió sentimental. En aquest sentit Jack Conway no ha igualat pas Gregory Cukor. Però, en canvi, si el film d'aquest darrer donava més aviat la impressió de presentar-se com una rapsòdia d'il·lustracions exquisides d'un llibre famós que tothom ha llegit; més amic de seguir amb estricta fidelitat les pàgines del llibre que d'estructurar-se dins una rigorosa ordenació cinematogràfica, el film de Jack Conway es presenta, ben al contrari, com una obra composta dintre les regles més rigoroses de la composició cinematogràfica, disposat sempre a prescindir de l'enfarfec literari, en benefici a la coherència, marxa rectilínia, justificació intrínseca, de la narració fotogènica.

En aquest sentit el film és un èxit. No delata per res la seva procedència literària. Tot hi és clar i complet. Hi ha una exposició, un desenvolupament — orquestrat sobre dos motius — i un desenllaç tan inexorable com tràgic. El film dura més de dues hores; però ni un moment no us distreieu. Hi ha una oscil·lació constant que ens desplaça de Londres a París. Interior de la família Evremond, tumultes populars a la

Colman en «Història de dues ciutats»

cort de Lluís XVI, tot amb aquell aire natural dels films americans.

Jack Conway, que en *Viva Villa* ens va entusiasmar, ací es supera en la conducció de les masses. Sense malabarismes tècnics, ha resolt amb destresa les grans escenes preliminars de la revolució, l'assalt a la Bastilla — episodi realista, però sense ferocitat innecessària —, les escenes al tribunal popular, motius que d'ençà de *Scaramouche* hem vist sovint a la pantalla i que retornen ara amb aquesta pel·lícula, que engrescarà el públic tot satisfent la crítica més escrupolosa.

David O. Selznick ha sabut confegir un espectacle que plaurà a tothom indistintament. La crítica escrupolosa a què al·ludíem no trobarà falles en un film realitzat amb una expertesa que avui per avui no admet rèplica. Naturalment que aquesta crítica no assenyalarà *Història de dues Ciutats* com un film d'avenç, de grans subtileses, com un film d'excepció a la manera com ho és, per exemple, *Avui com ahir* de Clarence Brown. Però haurà de fer justícia, reconeixent l'alta dignitat amb què ha estat realitzada, a aquesta obra que significa un dels esforços més importants de la cinematografia ianqui, en la qual no s'ha planyut res per no decebre els admiradors de les produccions anteriors del creador de *Les quatre germanetes.*

Si *Rebel·lió a bord,* tot i les seves excel·lents qualitats, que començaven per recolzar-se sobre un motiu èpic de suggerències sens nombre, no obstant i això comportava una punta de monotonia, en canvi cal reconèixer que les dues hores i quart que dura *Història de dues Ciutats* no poden estar més ben esmerçades. Jack Conway ha sabut orquestrar amb tanta solta els dos motius — motiu sentimental, motiu social —, ha sabut dosificar amb tanta mesura la llargària dels episodis, que la seva obra predica el triomf del ritme i de la fotogènia, en saber fer-se així dominants i captar-vos els sentits.

JOSEP PALAU

CAPITOL

TOTS ELS DIES
FORMIDABLE PROGRAMA

COLUMBIA presenta a
JEAN ARTHUR — GEORGE MURPHY

LA AMENAZA PUBLICA

con Douglass DUMBRILLE - Shirley GREY
Director: ERLE KENTON

En el mateix programa:

"La melodía del corazón"

per George Houston

Producció: ARTISTES ASSOCIATS

Sessió contínua de 4 a 12'30

—Mira! El pare ens duu formatge!
(*Ric et Rac,* París)

ECONOMIES
—Vinc perquè em girin aquest barret de palla.
(*Marianne,* París)

PANORAMA

Concurs d'arguments

L'Associació de Cinema Amateur del Foment de les Arts Decoratives ha organitzat un concurs d'arguments, sobre tema lliure.

Els concurrents han de tenir present que no es tracta pas d'un concurs literari, sinó d'escriure un argument en forma clara per tal que el jurat pugui estimar justament la idea de l'autor i aquesta sigui d'una realització a l'abast dels amateurs ben utillats.

El termini d'admissió per a aquest concurs, per al qual es destinen premis i mencions honorífiques, finirà el 31 d'agost vinent.

El film i les Olimpíades

A l'arribada d'una cursa, de vegades és difícil determinar exactament l'ordre d'arribada dels concursants. La fotografia i la cinematografia han estat emprades per a tallar les discussions en casos dubtosos. Els americans fa anys que van començar a assajar aparells combinats permetent la presa de vistes i l'enregistrament del temps, i Gustavus Town Kirby construí un aparell que donà plena satisfacció en les Olimpíades de Los Angeles.

Ara, en vista de les Olimpíades de Berlín, els alemanys utilitzaran un aparell que ja fou assajat en el matx de les Cinc Nacions, disputat l'agost passat a Berlín.

Aquest aparell utilitza els films ordinaris i una lupa estereoscòpica que permet de fotografiar els menors detalls. El film, revelat per un procediment especial ultraràpid, pot ésser projectat al cap de quinze minuts. L'aparell de presa de vistes, proveït de dues lupes iguals, funciona a la freqüència de cent imatges per minut i roda alentit. Després cal mirar el film amb unes ulleres amb un vidre roig i un altre de negre per a tenir la il·lusió del relleu.

Un dispositiu enginyós permet de filmar al mateix temps un cronòmetre, el qual apareix al costat esquerre de la projecció.

Aparells d'aquesta mena i una cambra fosca en el mateix estadi on s'ha de celebrar l'Olimpíada de Berlín permetran d'eliminar les discussions sobre clasificació en les curses de velocitat.

Escriptors de Hollywood

Actualment, tres escriptors famosos a Amèrica preparen sengles arguments, a sou de la R. K. O. El novel·lista William Faulkner, autor de *Santuari* (esdevingut en el film *La decadència de Temple Drake*) adapta *Junga Din* de Kipling. Dudley Nichols, autor dels arguments de *La patrulla perduda* i *El Delator,* adapta *The Robber Barons,* obra de Matthew Josephson sobre els debuts del capitalisme americà; el film es titularà *La vida de Jim Kiske* i serà interpretat per Edward Arnold. Irwin Shaw, jove autor que s'ha fet un nom escrivint per a la ràdio i estrenant una obra teatral, *Bury the dead* (*Enterreu els morts*), contra la guerra, adapta *The Big Game,* novel·la de futbol universitari.

—En tants anys que no ens havíem vist, t'he conegut de seguida.
—Tan poc he canviat?
—Es el barret que no ha canviat gens.
(*Gringoire,* París)

COLISEUM

UNA GRAN ESTRELLA
I UN GRAN FILM

En el mateix programa, un film
de WALT DISNEY

L'agonia del cinema francès

Els millors artesans de la cinegrafia nacional, els «joves», tots aquells dels quals el setè art podia esperar alguna cosa — precedint o seguint René Clair (el més conegut d'ells a l'estranger, però no el més talentós i el més dotat)—, se n'han anat i treballen actualment enllà de les fronteres, qui a Anglaterra, qui a Alemanya, qui a Espanya.

I els «vells», els realitzadors que han arribat, com Feyder i Duvivier, han produït llurs darrers films o produiran llurs pròxims lluny dels infortunats estudis francesos.

«La belle équipe», film de Duvivier amb Viviane Romance

Els qui queden al país i tenen encara llur art en honor, no troben ja ocasió d'esmerçar-se. Més tard o més d'hora es veuran obligats, si no volen morir de gana, a exiliar-se així mateix.

Perquè per a afers sanejats, el caràcter artístic dels quals també és tingut en compte, tothom els nega els crèdits. Firmes, bancs i capitalistes privats no volen desemborsar ni cinc: aquests temps darrers hi ha hagut massa desastres en el món del desgraciat cinema francès, i la llarga i ininterrompuda successió de fallides, fraudulentes o no, ha fet perdre tota confiança.

Vol dir això que la producció nacional està a hores d'ara totalment paralitzada? No pas del tot encara.

Car — fora dels veritables artistes, dels creadors, dels qui tenen de debò alguna cosa a expressar mitjançant la pantalla i treballen actualment a l'estranger o, si han restat provisòriament en llur país, es veuen sumits en la inacció — en els medis professionals segueix pul·lulant la trepa de tots els incapaços, els fracassats, els aventurers i *combinards* de tot pèl, bandejats de pertot i que de temps ha s'han arrecerat en l'aviat difunt cinema nacional. Aquest rebuig, que ha estat sempre la vergonya de la producció francesa, és l'únic que encara té alguna probabilitat de treballar.

Treballar, en què?

En els odiosos «raves», en les bajanades de costum amb les quals uns productors sense cultura, d'esperit temorec i anticinegràfic, han ofegat l'art en el cinema francès i contribuït a l'estupidització definitiva dels malaurats espectadors de les sales fosques del país.

Els mercaders són els amos exclusius del temple. El lucre més baix i desvergonyit triomfa i és l'únic que fa la llei.

* * *

Altrament, no són sols els immunds «magnats» analfabets els únics responsables de la desolada situació.

El govern i la censura també hi tenen alguna part.

El primer no s'ha interessat mai pel cinema sinó per a esprémer-lo, aclaparar-lo d'impostos i de decrets que n'han deturat per sempre el desenrotllament i la creixença.

Quant a la censura, institució caducada i odiosa en una nació lliure, ha fet per la seva banda tot el que ha pogut per a precipitar la caiguda d'un art i d'una indústria nascuts fa quaranta anys en aquest mateix desgraciat país. La seva estretor de mires, els seus hipòcrites, incessants i grotescos tiquis-miquis han acabat per anihilar tota iniciativa, tota gosadia dels escassos productors d'un nivell i d'una mentalitat menys desesperadament baixos que llurs confrares. No fa gaire, un d'ells que havia concebut el projecte de realitzar un film de caràcter social, profundament humà, evocant problemes actuals, qüestions palpitants de debò, dignes de l'època tràgica que vivim, ha hagut de renunciar-hi, a despit de la seva absoluta imparcialitat, de la seva més perfecta bona fe: el seu film, admetent i tot que hagués arribat a produir-lo contra tot i tothom, no hauria pogut projectar-se mai en les pantalles públiques.

* * *

Els directors de sala, els explotadors, com se'ls diu, també tenen una gran part de responsabilitat en l'assassinat deliberat del cinema francès.

Car si de cas un cineasta enamorat del seu ofici i refusant-se a trair el seu art i a pactar amb els «botiguers», arribava aquests darrers anys (hi ha hagut un exemple aïllat, decisiu, a darreries del 34) a reaccionar i a produir pel seu propi compte, a canvi de sacrificis personals considerables i de la més gran despesa, no de capitals (per a un film com cal tot li era pràcticament refusat i no podia comptar sinó amb ell mateix), sinó de coratge, d'energia, de voluntat... quan un cineasta així, doncs (un «jove» en la majoria dels casos, és clar), arribava, malgrat tots els entrebancs i dificultats escampats sobre el seu camí pels col·legues, a realitzar un film del qual el cinema nacional no s'hauria hagut d'avergonyir, què us penseu que ocorria?

Això:

No hi ha havia en tota l'extensió del territori, en tot el conjunt del mercat, cap explotador que gosés presentar un tal film al públic. Aquest darrer, emmetzinat per la nefasta pastura habitual amb què durant anys seguits s'ha treballat a embrutir-lo, sembla que ja no era capaç d'acceptar la presentació d'una obra d'un cert nivell.

Els directors de les sales dites «especialitzades» havien canviat temps ha d'orientació; o s'havien retirat, un cop llur fortuna feta (a expenses dels joves cineastes que, en temps de la difunta «avantguarda», havien alimentat desinteressadament, amb llur producció, les pantalles d'aquestes sales), o bé havien engruixit l'impressionant contingent dels mercaders de l'explotació francesa.

* * *

I això és el que explica per què, des de fa anys, en els cinemes francesos no hi ha lloc per a films verament dignes d'aquest nom.

A hores d'ara — fora dels films estrangers de valor que s'hi projecten de tant en tant en llur versió original i com per sorpresa—, només s'hi donen les més innobles mostres de subteatre fotografiat, els més porcs vodevils militars, les més ineptes adaptacions de fulletons passats de moda.

Homes de teatre com Sacha Guitry, Marcel Pagnol i consorts, que després d'haver estat anys menyspreant el cinema (quan aquest, abans de la irrupció del parlant, constituïa un art autònom, que no tenia res a fer de llurs perillosos serveis), en treuen al present la part més grossa de llurs guanys i semblen haver-se anexionat definitivament un mitjà d'expressió que els sobrepassa i del qual no han entès mai res. Aquests homes, que de mica en mica han aconseguit pendre en els estudis el lloc dels cineastes i fer de la pantalla un pàl·lid succedani, un lamentable *ersatz* de l'escena, són també culpables en gran manera, i és en part per culpa seva si l'art pròpiament cinegràfic ha desaparegut, potser per sempre, de la moribunda projecció filmada francesa.

No creiem ésser pessimistes declarant, per acabar aquesta exposició imparcial (que als ulls de molts semblarà una requisitòria), que aviat no serà sinó d'una manera purament retrospectiva que es podrà dir o escriure alguna cosa del cinema francès.

MAURICE SOLLIN

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessió contínua d'11 matí a 1 matinada
SEIENT: UNA PESSETA
Local dotat de clima artificial Carrier
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusa
TIERRA DE BUDA Y CONFUCIO
Documental Ufilms
EL REY MIDAS
Silly Symphony de Walt Disney
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL exclusa.
SELVA NEGRA
Bellissim documental

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE I LA MUSICA

Balanç de la temporada

Aquest any els Ballets Russos han portat més gent al Liceu que mai. Cada representació ha omplert el nostre Gran Teatre de gom a gom. I ha calgut fer més funcions de les anunciades. Això vol dir que aquest espectacle compta amb un nombre cada dia més gran d'adeptes. Per tant, els quatre o cinc articles que li dediquem cada temporada no són excessius.

Aquest any, el balanç econòmic no pot haver estat més brillant. I artísticament, què? Analitzem-ho. Tots els ballets de la tropa de Monte-Carlo són molt moguts. Els ballarins es belluguen contínuament. Però, com dèiem l'altre dia, la successió pura i simple de moviments és tan poc una dansa com els mots del diccionari un discurs. Dansa, allò que se'n diu dansa, dansa veritable, només ens n'han ofert tres o quatre ballets. Primer que tot *Les Silfides*. Malgrat l'ànima geomètrica que l'aguanta, aquest ballet té una gràcia i una frescor encisadores. Sembla una pura improvisació. Un producte pur de la inspiració del moment. Construïda amb elements eterns, aquesta obra no envelleix. Frueix d'una joventut eterna.

El mateix cal dir de *Le mariage d'Aurore*. La coreografia de Petipa, amarada de les més autèntiques essències clàssiques, ens produeix sempre l'emoció més pura que experimentem veient els ballets russos. Sense deformacions, ni contorsions, ni ganyotes, ni filosofia, ni pantomima, ni subordinació al pintor o al músic, sinó dansa fi en si, pura abstracció, aquesta coreografia conté tot el repertori extensíssim de passos de la dansa clàssica. Hi és tot en aquest ballet, que és resum i compendi, l'arquetipus, del classicisme més pur. Encara que no ho cregui així un bon home, crític musical i repapiejador, que ha dit que *Le mariage d'Aurore* és un dels ballets més fluixos i de menys caràcter, i que no diu res, que passa com un quadro més o menys brillant de revista frívola. Però, què cal esperar d'un bon home que diu que «coreografia no significa altra cosa que *conjunt* escènic, és la trama a desenvolupar pel cos de ball que en l'òpera en diríem el cor o el conjunt vocal»? Coreografia, senyor, aquí i a tot arreu — ho llegirà en qualsevol diccionari —, és l'art de compondre ballets, l'art de la dansa. Aquests crítics musicals! Per què parlen d'allò que no entenen? Per què es fiquen allà on no els demanen? Tornant a *Le mariage d'Aurore*, i perquè es vegi la incomprensió del públic, direm que l'episodi dels *Tres Joans*, afegitó introduït per la Nijinska, fragment impur que desentona al costat de la gràcia i la finor de la coreografia puríssima de Petipa, és el més aplaudit degut al seu moviment i al seu color. Una tarda de diumenge obligaren els tres intèrprets a sortir a saludar cinc o sis vegades.

Dansa pura hem vist també en aquell meravellós miratge romàntic que és *L'Espectre de la Rosa*. I en el ballet *Les Cent Besades* del qual parlàvem fa poc. També ens n'han ofert el *pas a dos* de la *Passió d'Els Presagis* i molts fragments de *Choreartium*. En aquestes dues obres, però, la dansa és una mica deformada per la filosofia barata, en la primera, i per les exigències tiràniques de la partitura, en la segona. Dansa pura conté igualment el treball de la *Ballarina* de *Petruixka*. I el *Vals* d'*El bell Danubi blau*. I l'episodi de les *Dotze Amigues* de *La Tenda fantàstica*. I el *pas a dos* de *L'Ocell de foc*. No en contenen gens ni mica, per contra, les pantomimes ritmades que són *Thamar, Shéhérazade, Les dones de bon humor, Carnaval, El Tricorni, El príncep Igor, Sol de nit, Danses eslaves i tziganes* i *Jardí públic*.

Aquestes són les característiques principals dels ballets que aquesta temporada ha presentat la tropa de Monte-Carlo.

* * *

L'any passat, en un article titulat *Tradició i modernitat*, dèiem que hi ha espectacles que, amb molta neu al pols, viuen amb la mirada nostàlgica clavada en un passat gloriós, i que no poden rejovenir-se ni modernitzar-se si volen conservar el seu caràcter. Les varietats espanyoles, per exemple. I el circ. I el ballet. El ballet, en efecte, és una cosa que també està molt lligada a la tradició, i que és pecat modernitzar. Modernitzar-lo és trair-lo, és anullar el seu sabor. Per tant, recomanàvem el retorn a l'antic. Ens declaràvem enemics de les estrenes i partidaris de ressuscitar vells ballets oblidats. Així ho ha fet aquest any la tropa de W. de Basil. Només ha presentat dos ballets nous. I n'ha reposat uns quants d'antics. Anem a pams, però. Quan, l'any passat, parlàvem de ballets antics, ens referíem als del segle passat, els *ballets blancs, Gisèle, Lac des cygnes* i tants d'altres. Perquè n'hi ha molts per a ressuscitar. Obres que no cansarien perquè les obres ben fetes no envelleixen. Però no ens referíem, és clar, als ballets de Diaghilew, espectacle híbrid i víctima d'un modernisme suïcida. Obres construïdes amb elements de moda que han envellit ràpidament.

Doncs bé: els ballets que la gent de Monte-Carlo han reposat aquesta temporada són precisament els de Diaghilew. Els més tronats de Diaghilew. *Thamar* i *L'Ocell de foc*, els quals, amb els seus germans *Shéhérazade* i *El príncep Igor* han figurat molts dies al programa. No hi ha res a fer, es veu. No insistirem, doncs. Però si tan enamorats estan dels ballets de Diaghilew, i són aquests els que volen ressuscitar, per què, en lloc de reestrenar coses tan mediocres com les esmentades, no reposen aquell famós *Sacre du Printemps* de Strawinski-Nijinski, *Parade, Pulcinella, Mercure* i aquelles *Noces* que donen a Londres i que no hi ha manera de veure aquí? Quant al repertori d'aquests darrers cinc anys, per què, en lloc d'atipar-nos de *Presagis* i *Choreartium*, no tornen a posar *Competència, Cotilló, Escola de ball* i aquells extraordinaris *Jocs d'infants*?

* * *

I ara quatre mots finals sobre els artistes d'aquesta admirable companyia que és indiscutiblement la millor del món. L'any passat, la tropa es presentà amputada d'algunes figures principals. Unes es quedaren a Amèrica. Altres estaven malaltes. Aquest any, la companyia s'ha presentat *au grand complet*.

Els veterans segueixen en forma. Hem admirat l'arrogància de la Txernitxeva, la lleugeresa i l'espiritualitat de la Danilova i la gran distinció de l'estil de Massin. Al costat seu, la jovenalla brilla amb un esclat cada dia més intens. El paper Riabutxinska, criatura alada, graciosa i fràgil, exquisida, no fa més que pujar. L'angelical Baronova cultiva únicament la dansa clàssica. La sent i l'estima. El caràcter no li diu res. En canvi, l'apassionada Tumanova i el dramàtic Litxin cada dia n'estan més enamorats. Ella fa clàssic, també. I té una tècnica excepcional. Unes puntes de ferro. Però el fa d'una manera absent. Amb un automatisme de somnàmbula. Perquè no el sent. Acabarà com Litxin. Cultivant només la dansa de caràcter.

Quant a les figures secundàries, totes són de primer ordre. Serien primeres figures en qualsevol altra companyia.

I per acabar, hem de felicitar l'empresari del Liceu, senyor Mestres, per la manera com ha organitzat aquesta temporada de ballets russos.

SEBASTIÀ GASCH

Leònidas Massin

Els Concerts

CONXITA BADIA. — Per coronar dignament la seva brillantíssima actuació durant aquesta temporada, Conxita Badia ens ha donat aquesta darrera setmana dos excellents concerts, al Casal del Metge, amb el comú denominador, ja no tan excellent ni de molt, de *L'exquisitat de la Cançó*.

Tots hem admirat, en totes les ocasions, les qualitats úniques de Conxita Badia, però potser mai com en aquests concerts. Talment com si una temporada de treball tan intens, en lloc de fadigar-la, li infongués nous ànims, la millor de les nostres cantatrius s'ha manifestat incomparable una vegada més. Incomparable per la seva veu, càlida i avellutada en els registres baixos, i puríssima en els aguts; per la seva dicció impecable, en qualsevol idioma que canti, i per la intelligent comprensió i mestrívola interpretació de les obres executades, siguin les que siguin, des dels autors rococó del XVIII, fins a les més atrevides provatures dels contemporanis.

Ens atreviríem a afirmar, però, que on Conxita Badia es troba més en el seu element és entre els romàntics, en Schumann i en Schubert, en Mendelssohn i en Brahms, i en el Beethoven sentimental de les *Cançons a l'amada llunyana*. En aquesta mena d'obres, talment com si hi trobés la més adequada expressió del seu temperament, Conxita Badia obté els resultats més emocionants. Recordem, si no, la seva *Vida amorosa d'una dona* del primer concert, tan punyent àdhuc a través dels inconvenients de la traducció, o les abans esmentades cançons *A l'amada llunyana*, o encara la *Margarideta filant* o la *Serenada* de Schubert.

Això no vol dir que les cançons d'una altra índole no li reixin: pensem en la graciosa *Cançó inútil* de Brahms, que va dir amb tota la malícia que la lletra exigeix, o en *Se Florindo è fedele*, la deliciosa cançó setcentista de Scarlatti, o en *Intorno a l'Idol mio* de M. A. Cesti.

En el programa del primer concert figuraven a més uns duos de Mendelsshon, de Schumann i Mozart, que va cantar juntament amb la senyora Conxa Mac Crory. Ens plau de consignar l'èxit complet d'aquesta collaboradora, i les altes qualitats de veu i d'estil que posseeix la senyora Mac Crory.

En el del segon, ultra les composicions de Scarlatti, Cesti, Beethoven, Schubert i Brahms ja esmentades, hi havia una part important dedicada als nostres compositors contemporanis, amb cançons d'Antoni Marquès, Baltasar Samper, Josep Barberà, Joaquim Salvat, Eduard Toldrà, Joan Llongueres, Pau Casals, Robert Gerhard i Jaume Pahissa. D'aquestes cançons, en general molt ben acollides, una era nova: la *Cançó del ventall*, que ha escrit Robert Gerhard, sobre lletra de Ventura Gassol. Ens va semblar un xic massa complicada, sobretot en relació amb la lletra, delicat madrigal a la pròpia Conxita Badia, i que semblava exigir un acompanyament alegre i lleuger.

JOSEP CUBILES. — El darrer concert de curs d'Audicions Intimes fou confiat al pianista gadità Cubiles, que va combinar bastant d'acord amb la disposició tradicional dels concerts de piano, un programa a base d'autors del XVIII, una *Sonata* de Beethoven — l'*Appassionata* — i diverses obres d'Albèniz, Granados, Ravel, Schubert, Chopin i Liszt — la *Sisena rapsòdia hongaresa*.

Josep Cubiles ens va semblar un bon concertista, en el sentit no solament d'un home que domina la tècnica del seu instrument, sinó també que sap fer-lo lluir. La seva especialitat són sens dubte els autors espanyols, que interpreta amb una gràcia extraordinària. Més els moderns, és clar — Albèniz, Granados i Falla, del qual va donar, en «extra», la *Dansa de la por* — que no pas els antics: el P. Soler i Matias Albèniz (1760-1830), que no destaquen pas massa entre els autors de llur època, principalment el segon.

En canvi, la interpretació de l'*Appassionata* ens va semblar un xic discutible, principalment quant al temps, i la de l'*Alborada del grazioso*, de Ravel, la vam trobar massa dura de contrastos, massa nua, i per conseqüent, diguem-ho tot, massa poc «afavorida». En gran part això deu ésser degut al joc de braç, rígid, sense a penes moviment de canell, que afecciona Cubiles. En les obres ben ritmades i una mica eixutes dels compositors espanyols contemporanis, aquesta mena de tècnica dóna un bon resultat, però a les obres de l'escola «impressionista», no sembla pas convenir-los massa.

El públic va acollir Cubiles amb molta simpatia, però no fou possible evitar un sorollós incident, que, just és confessar-ho, el concertista va saber dissimular amb molta més elegància que alguns dels seus massa zelosos auditors. Ja seria hora que en les sales de concert no calgués imposar silenci, i sobretot que els qui es senten molestats per la xerrameca d'altres es comportessin amb més discreció.

J. PETIT

—Ja es veu que és un europeu. Sap estar mitja hora per beure un aperitiu...

(*The New Yorker*)

ELS AMATEURS AL TEATRE STUDIUM

La 3ª sessió del Lyceum Club

El Lyceum Club de Barcelona ens donava, la nit del 9 del corrent, al Teatre Studium, una sessió excellent per tots cantons. Ens oferí tres mostres, representatives a tot ésser-ho de tres modalitats ben diferents del teatre modern, un conjunt d'amateurs perfecte i una direcció sense una falla. Aquestes sessions anuals del Lyceum Club són de les comptades representacions amateurs que ens satisfan de bo de bo. La gent que ens les proporciona no es mobilitza per a donar satisfacció a les ganes de veure's representat d'un autor o altre ni per a afegir unes quantes representacions més a la llista de les que porten ja les obres del nostre vell repertori, sinó per a posar-nos al davant d'obres i autors de categoria internacional, dels quals, si no fos per l'entusiasta actuació d'aquesta entitat, el nostre públic potser ni notícia n'arribaria a tenir.

Per això, la tasca que Lyceum Club porta a terme és plenament elogiable. De les representacions que ha realitzat—aquesta és la tercera vegada que per elles hem estat convocats — no en trobàrem cap de recusable. Totes han tingut un autèntic interès, i cada una de les obres representades s'ho valia. Cada una ens mostrava un aspecte prou diferenciat perquè les sessions on ens eren ofertes fossin com un mostrari de les modalitats característiques de cada un dels teatres d'on havien estat tretes. Això ha estat, també, en la sessió que avui ens ocupa. Artur Carbonell hi era, com hi fou per a les anteriors, l'assessor, el director, el decorador i el postor en escena; és a ell, doncs, que ha d'anar, en primer lloc, el nostre aplaudiment. Carbonell s'ha qualificat com a insubstituïble en aquesta complicada i dificilíssima actuació.

La sessió començà amb *Davant la mort*, drama en un acte, de Strindberg, traduït per Maria Carratalà. De les tres obres representades, aquesta era la de més difícil encaix en la sensibilitat del nostre públic. No debades Strindberg fou un dels autors més acreditats en aquell temps en les quals el dramatisme més irredemptista i més cellajunt era el que s'enduia les voluntats dels autors i de les seleccions de cada país. Avui, Strindberg queda reculat, reculat fins qui sap on. Tot amb tot, a desgrat de la inconfortabilitat del tema, a desgrat de la seva subjecció al caràcter de l'època en què fou creat, aquest drama té una força dramàtica ben positiva. No tot hi és tòpic, ni molt menys, i hi ha detalls de veritable intensitat; dins la condensació en què l'acte únic de què consta el subjecta tot hi segueix una marxa ben graduada i gens forçada.

La presentació, impecable. Al decorat, ajustat fins a no poder ésser-ho més, s'hi unia el vestuari, autèntic, impossible de recollir en els guarda-robes teatrals i menys d'improvisar. Ens han dit que fou facilitat per una senyora que el guarda dels seus passats.

La segona obra representada fou *Un prometatge*, d'Anton Txècov (per què hem de transcriure, encara, els noms russos en francès, com constava el d'aquest autor en els programes?), farsa en un acte, traduïda per Lina Sitges. No cal que diguem que aquesta va ésser per a nosaltres la part més bona de la vetllada. No és pas, i li'n falta força, una de les millors obres del gran humorista rus, però és tan lleugera, tan desembafada, tan simpàtica i planera, que entre l'aclaparament de la que la precedia i la tortura de la que la seguí, fou com un parèntesi de tranquil·litat i alegria de bona llei. Es una caricatura saborosa, carregada d'ironia i de trets d'enginy de gran sagacitat, tota ella engiponada amb gran tacte i una gràcia de les més autèntiques.

Tornant a referir-nos a la presentació, Carbonell, en *Un prometatge*, hem de dir que ha realitzat una bella performança, ambientant un interior rural rus de manera perfecta; els vestits, de menys compromís, però, que els anteriors, eren totalment adequats.

I la tercera peça va ésser *La innocent*, de Lenormand — per a nosaltres, teatralment, molt inferior a les altres dues —, traduïda, també per Maria Carratalà. Indubtablement, si Lenormand s'hi hagués hagut de fer el nom que té, a hores d'ara potser encara no hauríem tingut cap notícia d'ell.

Es un acte interessant i ben descabdellat en el seu conjunt, però una mica ingenu de concepció, i molt més important per la seva poesia — concertada tota en el paper de la innocent — que per la seva densitat dramàtica. Hi ha una escena final de crits i imprecacions a la porta d'un hostal sense que l'hostalera, que ha entrat i sortit tota l'estona, atenta al que passava, se n'assabenti per a res. Val a dir que, com diem, el principal de la peça és l'esperit poètic, el vehicle principal del qual és Tota, la noia pertorbada.

Una actriu del Lyceum Club: Marcella Auber

Si hem lloat la presentació de les dues obres anteriors, més havem d'aplaudir la d'aquesta, per bé que no fou pas excessivament afavorida per la llum ni les dimensions de l'escena. Els abillaments, plens de caràcter i molt ben portats.

Quant a la interpretació, hem vist Marcella Auber, que l'any passat en la peça de Pirandello se'ns mostrà d'un fortíssim esperit dramàtic, guanyant punts en la seva carrera d'amateur. Dúctil i segura, en *Davant la mort* fa un paper tendre i distingit, i en *La innocent* duu tot el pes de l'obra en el de la protagonista, executat amb una gran expressió, no gens desafavorida per una certa contenció, més d'estimar quan és fàcil de relliscar cap a l'excés, com en aquest rol d'alienada. Gertrudis Millàs i de Riquer té paper en cada una de les tres peces; en *Un prometatge*, realitza el principal, amb un perfecte ajustament i un ben entès sentit de la comicitat. Fent parella amb ella, hem de citar el nostre collaborador Martí de Riquer, el qual se'ns va aparèixer amb unes qualitats d'actor còmic formidables; sense cap concessió a la bajanada i amb una expressió sempre encertada, féu el nuvi estupendament. Rogeli Serra féu en aquesta peça central un paper secundari, que portà molt bé; quant a la primera, potser li faltà intensitat; paper feixuc i carregat d'asperitats, se'n sortí, tot amb tot, entonadament; el paper secundari que féu en *La Innocent* ens el tornà a mostrar amb les seves bones facultats.

Montserrat Pahissa executà un paper en la primera i un altre en la darrera; aquest segon molt més difícil; idònia, sensible i intelligent, els realitzà tots dos molt bé. Igualment hem de dir dels altres intèrprets, Maria Rosich, Josep Mirabent, Daniel Planas i Manuel Pous, tots els quals contribuïren, des dels llocs que els foren assignats, a la unitat i la bona harmonia del conjunt.

JOAN CORTES

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

FITO

CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

QUAN ELS SEUS FILLS NO VULGUIN MENJAR

no els forci ni els faci prendre medicines. Doni'ls-hi dues cullerades diàries de Carne Líquida dissoltes en la sopa i veurà com se'ls hi assenta bé i tot seguit recobren la gana.

CARNE LIQUIDA

del Dr. Valdés Garcia de Montevideo

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

G. K. Chesterton

Potser fou en Unamuno on trobàrem per primera vegada el nom de Chesterton. Després, a Catalunya, uns quants escriptors li dedicaren una admiració activa, gràcies a la qual hi ha excellents traduccions catalanes de Chesterton, degudes a Pau Romeva i a Marià Manent. El més actiu admirador de Chesterton, Josep Maria Junoy, ha fet molt, principalment des de *La Nova Revista*, per a la difusió de l'obra chestertoniana.

G. K. Chesterton i J. M. Junoy, per E. C. Ricart

Aquesta és quantiosa, car Chesterton, sempre «disposat a respondre amb un llibre a la més lleugera provocació», a més d'escriure'n molts, ha fet milers d'articles: havia corregut el rumor que ni el mateix British Museum no ha pogut arreplegar la producció completa d'aquest escriptor exuberant. Això és, naturalment, una llegenda, cal dir que força versemblant.

Gilbert Keith Chesterton va néixer a Londres pel maig de 1874. Tot just rebia la primera ensenyança que ja feia versos, però com que també omplia de ninots els cartipassos, son pare va creure que li havia sortit un fill artista i el matriculà en una escola de belles arts. No seguí pas el camí de la pintura, sinó el de la crítica d'art i la poesia.

La guerra dels bòers va fer cèlebres les seves tres inicials. Amb el seu característic estil ple d'imatges i de paradoxes, defensava els bòers i es declarava antiimperialista i nacionalista. En tota la seva vida no havia d'abandonar aquest gust de la paradoxa i l'horror a la solemnitat.

Quan va començar a treure el cap al món de les lletres i de les arts, a Anglaterra la moda intellectual eren les paradoxes cíniques de Wilde, els excèntrics i decadents que succeïen als victorians carregats de *cant*.

Però les paradoxes de Chesterton no erén un mer divertiment, perquè ell no ha cregut mai en l'art per l'art, sinó que les posava al servei d'alguna cosa. Obertament tendenciós, dintre la diversitat exterior enclou la més rigorosa unitat interior. Aquest home, que escrivia en un estil verbal, torrencial — tenim entès que no escrivia, sinó que dictava —, era un sistemàtic de cap a peus, defensant unes idees ben travades que un dia va descobrir que eren catòliques. I, amb tota lògica, en 1922 es va convertir oficialment al catolicisme.

Des d'un punt de vista estricte, no se'l podria qualificar d'apologeta; almenys és un apologeta ben singular el que substitueix la paràbola cristiana per la paradoxa humorística i la novella policíaca.

Si en 1900 es posà al costat dels bòers, quan la guerra europea publicà *Els crims d'Anglaterra*, quan més exacerbat estava el sentiment nacional. Es clar que els crims eren els de Prússia, i els d'Anglaterra residien en el fet d'haver estat durants doscents anys l'instrument de la barbàrie prussiana, gràcies a la dinastia d'Hannòver. Aleshores s'esmerçà a combatre com un lleó els prejudicis anglesos contra el romanisme i contra l'entesa amb França.

Però aquest polemista agosarat, sense por i sense taca, personatge heroic i llegendari del periodisme anglès, que havia reeixit a collaborar al *Daily News* atacant les idees del diari, combatia les idees i respectava les persones.

Amb Bernard Shaw, per exemple, discutien sempre, de paraula o per escrit. («La majoria acostumen a dir que estan d'acord amb Shaw, o que no l'entenen. Jo sóc l'únic que l'entenc, i no hi estic d'acord.») Fins s'havia celebrat alguna controvèrsia pública a tall de matx de boxa: G. B. S. *versus* G. K. C., discussió en tants *rounds* sobre tal o tal altra qüestió, amb àrbitre i tot. Però ells dos, personalment, eren dos bons amics. Davant d'aquest espectacle, el nostre caríssim sectari Joan Sacs els deia d'histrions i pallassos per amunt.

Sense cap intenció despectiva, però, Chesterton era un joglar, almenys en la forma literària exterior que adoptava. Un joglar, ben entès, que posava el seu joc, ja ho hem dit, al servei d'unes idees. De vegades, a una lectura superficial, semblava que el joc se l'emportava, víctima d'una excessiva facilitat. Res d'això, però; enmig de les cataractes de paradoxes, Chesterton no perdia el fil de l'argumentació.

Aquesta impressió de garbuix, de desproporció, de manca de composició, ha estat segurament una de les causes per les quals Chesterton, del tot, del tot, no acaba de satisfer les mentalitats llatines.

El gran mèrit d'aquest home que defensava que era molt més fàcil ésser solemne que lleuger, és haver descobert — millor dit, restaurat — unes quantes nocions eternes i humils, a mesura d'home; haver combatut l'eixarreïment de tantes teories modernes; haver comprès tot el que té de revoltant el pedantisme, d'encarcarat el cientisme, de trist i aplanador el maquinisme. Enyorava aquella Merry England que va començar a rebre cops seriosos amb Cromwell i a la qual l'època victoriana havia de donar el cop de gràcia.

Antivegetarià, enemic de les lligues de temperança (*Tant se me'n dóna a on vagi l'aigua — mentre no vagi cap al vi*, vénen a dir uns versos seus), defensor de les llibertats individuals, tan humà que no era humanitarista, en les seves novelles, però, a penes si hi trobem figures humanes: els protagonistes són símbols i personatges allegòrics.

—I sobretot no et descuidis de rentar el lleó darrera les orelles.

(*Evening News*)

Acaba de posar-se a la venda el volum VII de la

Història Nacional de Catalunya

PER

ANTONI ROVIRA i VIRGILI

Preu: 40 pessetes

Dipòsit i venda:

LLIBRERIA CATALONIA

Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon número 24647

L'actualitat literària

Conferéncia Club

Josep Maria Junoy parlà l'altre dia, amb emoció i poesia, de *L'enigma de Pablo R. Picasso*. La seva conferència, plena d'anècdotes pintoresques i significatives, i els comentaris que posà a la projecció d'unes quantes reproduccions d'obres de Picasso, revelen que Junoy ha estat ben sensible al pas del temps i que les seves agudes facultats crítiques, desligades de tot allò fugisser i estrident, destrien ara perfectament la part d'immens artista que hi ha en l'inquiet pintor malagueny-barceloní-parisenc, i aquella altra part, sincera o comercial, d'afany d'*épater le bourgeois* i, el que és el mateix, d'encisar els esnobs més freturosos de modernitat. Una posició molt més intelligent, no cal dir-ho, que la que guiava els organitzadors d'una recent exposició picassiana, destinada a indignar els badocs de bona fe i a facilitar una ocasió d'embadaliment honest i gairebé transcendental als nostres avantguardistes actius i passius, degustadors extasiats de la *poesia* de Picasso, el pintor que més ha avorrit tota la vida la literatura pròpia, àdhuc l'epistolar, perquè amb els pinzells i el llapis té un mitjà insuperable i omnipotent d'expressió. L'enigma de Picasso roman provisionalment insoluble, com deia, en el final patètic de la seva conferència, Josep Maria Junoy. L'enigma dels seus seguidors i admiradors més conspicus fa temps que ha trobat la solució lamentable en les subhastes públiques i en les fallides dels marxants.

I ara que parlo de les sessions del Conferència Club, he de dir com em dolgué no poder assistir a la que anà a càrrec de Ferran Soldevila. Afortunadament, el nostre prestigiós historiador ha editat en un fullet el text de la seva conferència. *Les dones en la nostra Història* és un tema ben interessant, que suggereix tot de reflexions sobre la nostra psicologia collectiva, sobre els camins que prengueren l'Edat mitjana i el Renaixement a Catalunya. Ferran Soldevila apunta unes quantes observacions d'ordre general i després ens presenta unes figures considerables de dona catalana. Tres moments de la nostra història. Saurimonda, l'amada fidel de Guillem de Cabestany, màxima heroïna amorosa del nostre passat; la muller, la mare i les filles i germanes de Jaume d'Urgell, el dissortat adversari de Ferran d'Antequera, dones ambicioses i plenes de l'orgull de llur nissaga reial, i per últim, en moments de decadència nacional, una dama virtuosa i intelligent, Estefania de Requesens, mare amant i escriptora de talent.

Al voltant d'aquestes figures representatives, d'altres dones destacades formen un fris amable i discret al llarg de la nostra història: santes, guerreres, inspiradores. Ferran Soldevila, després d'haver marcat amb aquelles tres imatges de dones importants la maduresa de tres moments de plenitud de la nostra vida social, tanca la seva conferència amb l'afirmació de la transcendència que ha tingut, a través de la història de Catalunya, el paper de les dones catalanes.

Revistes

Vull assenyalar, pel seu contingut i perquè, exteriorment, ha estat redimit de tares que afeixugaven el primer, el segon número de *Rosa dels Vents*. Bona collaboració, amb assaigs interessants signats per Carles Pi i Sunyer, Xavier de Salas, Janés i Oliver i Josep Sol. Poesia i prosa literàries de bona qualitat. I només la mateixa manca de vastitud, sospitosa de parcialitat, que ja vaig assenyalar en les seccions de crítica del primer número i que perdura en les del segon.

Els quaderns de *La Revista* han vingut, amb llur exacta regularitat semestral, a durnos l'esforç considerable de cent seixanta grans pàgines atapeïdes de poesia i prosa, entre les quals trobeu les notes imprescindibles de recordatori dels morts de l'any, anònima ofrena a l'amistat o a l'admiració del gran cavaller de la cortesia que és J. M. Lòpez-Picó. Ell hi té també unes notes autobiogràfiques, *A contraclaror del seny*, àgils i plenes de noms prestigiosos. Aquest quadern recent conté, a més, uns poemes d'Andreu Maristany, *Càrcer*, delitosa revelació gairebé sensacional d'un inèdit ple d'una prometedora maduresa; un epistolari de Josep Yxart a Narcís Oller, que és un document literari i humà de primer ordre, amb la seva franquesa d'estar per casa i el desligament nerviós dels comentaris del gran crític vuitcentista; una tragèdia en quatre actes i en vers, d'Alfons Maseres, *Ermesendis*; un assaig de R. Gay de Montellà, sobre els *Precursors del Mediterranisme*, i tot de versos, proses literàries (unes fines *Estampes de París*, de Maria Teresa Vernet) i estudis diversos.

R. T. M.

—Mira, et porto un gerro japonès igual que el que tu em vas regalar pel meu sant.
—Oh, que bé! Es per a fer-li pendant?
—No; és per a substituir-lo.

(*Ric et Rac*, París)

Màxim Gorki

Entre els records més grats de la nostra vida periodística hi ha el d'haver tractat Gorki, a la riba de l'encantat golf de Nàpols, a Capri i a Sorrento, que durant molts anys eren la seva residència habitual, especialment per motius de salut. Els sofriments de la seva vida, i no solament de la seva joventut, havien consumit el seu organisme i els seus pulmons se'n ressentien.

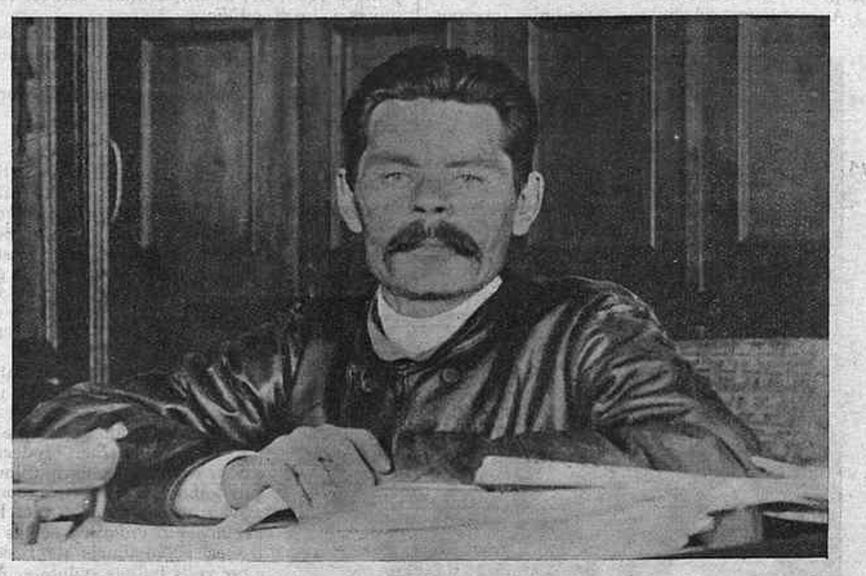

Màxim Gorki

La figura del gran escriptor roman sòlidament fixada en la nostra memòria, sobretot aquells ulls mongòlics, de mirada bondadosa que les fotografies no han pogut copsar mai, i que es fixava insistentment sobre el visitant com escrutant-li els pensaments més secrets.

De bona gana rebia literats i periodistes i amb ells sortia a passejar pels carrers de Capri o de Sorrento, o bé, quan la lluna argentava les límpides aigües del golf, a gronxar-se sobre les ones en la seva rústica barca. Però Gorki no parlava ni italià ni francès, tot i llegir ambdós idiomes. La seva companya, la bona senyora Maria, feia d'intèrpret, mentre ell seguia amb els ulls els moviments dels llavis de la seva jove i dolça companya. Quan, llest de treballar, sortia a passejar pels carrers de les petites ciutats, els naturals el saludaven respectuosament.

Allí, a Sorrento, en una villa pròxima a la de Gorki, morí Errico Caruso, el déu del cant, i l'escriptor rus acudí a posar un clavell vermell sobre el pit del difunt artista.

En 1927, a Capri, vivia una princesa russa, ja d'una certa edat, que havia pogut salvar bona part de la seva fortuna de la revolució d'octubre. No se sap com, es trobà un dia amb Gorki, i tots dos tingueren llargues discussions en llur idioma nadiu. Alguns dies després, va córrer la notícia que l'aristòcrata tsarista s'havia convertit al comunisme...

Màxim Gorki — que era el pseudònim d'Alexèi Maximovitx Peskov — va néixer el 14 de maig de 1868 a Nijni Novgorod, ciutat que des de 1932, per ordre del govern soviètic, porta el nom de l'escriptor.

Als set anys es quedà orfe i gairebé sol al món, i des d'aquell moment començà una vida errant i miserable que el posà en contacte amb tot el rebuig humà. Les amargues privacions d'aquells temps durs l'empenyeren a signar Gorki — que en rus significa «amarg» — el seu primer treball literari. Malgrat les angoixes quotidianes, la incertesa de l'endemà, havia adquirit la passió de la literatura i confiava a la ploma la narració de les pròpies experiències.

Tenia una vintena d'anys i havia fet tots els oficis més humils, quan entrà en contacte amb revolucionaris d'aquell temps. La seva primera narració signada amb el pseudònim que havia de fer-se cèlebre, aparegué en 1892 en un diari de Tiflis. En 1898 publicà els seus dos primers volums de narracions, els quals constituïren una revelació. En 1902, fou nomenat membre honorari de la Secció extraordinària de l'Acadèmia, però el tsar anullà el nomenament.

ATHOS NOVELLIS

(*Segueix a la pàg. 7*)

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Hermen Anglada Camarasa

Feia molts anys que a Barcelona no es donava el cas de poder presenciar amb certa pluralitat la pintura del rodamon Hermen Anglada Camarassa.

Ara, amb les darreres convulsions de la temporada, ha estat possible a la Pinacoteca de fer venir de Mallorca l'autor i a un aplec notabilíssim d'obres seves.

Diguem abans que tot que Anglada, a través dels anys i dels accidents estètics de tota mena, contínua en un pla de primera actualitat, que el temps transcorregut no ha aconseguit de fer-li perdre cap de les

Josep Viladomat — Figura

essències substancials que han animat i vivificat l'obra del pintor, que és una de les més ben conegudes i apreciades per terres europees.

Anglada ha volgut corregir la manca de contacte amb el públic català portant a l'exposició un regular nombre de teles de primera categoria. Si aquell oblit circumstancial hagués recaigut en alguna deliqüescència patriòtica, bé podríem considerar la falta desapareguda després del regal que Anglada ha concedit als barcelonins.

No caurem en el lloc comú de cercar per al pintor els elogis que hom pot redactar des del terreny comparatiu. Anglada, tot al més, admet comparacions retrospectives d'ell mateix. I és a això precisament a què cal referir-se.

Retreient el fet de la major intensitat del pintor acarat al paisatge, de l'increment de parsifalisme dels seus jardins i de l'augment de sòbria elegància en les seves composicions florals.

Hom temia, per què no dir-ho?, que entre Anglada i el públic quedaria establert un enorme gruix d'incomprensió. La veritat ha estat, però, tota una altra, tal com escau sovint amb les coses en les quals s'ha deixat fantasiejar el temps i l'espai.

El valor de l'obra del pintor podia subscriure'l sense temor qualsevol dels notables pintors actuals que des d'altres estadis galvanitzen l'honor de la pintura catalana.

Insistim-hi novament. La lírica ubèrrima d'Anglada, manifestada intensament al llarg de paisatges sonors, de mil ecos pictòrics, el seu enginy decoratiu erigit en arquitectures de gerros de flors i la seva especial manera de vincular el modernisme colorístic, deixalla de joventut, a l'esperit imperant a la seva maduresa a través d'una poesia quieta, senzilla en els acords i magnífica quant als resultats d'emoció, és d'una normalitat absoluta i del valor que la crítica internacional i l'atenció del públic intelligent li ha concedit invariablement tothora.

Clausura de temporada a la Sala Parés

La tradicional exposició de clausura que cada any celebra la Sala Parés a l'aparició del barret de palla (és un dir) revesteix en aquesta ocasió un interès molt més crescut que el d'altres.

Creiem que el conjunt aplegat aquests dies és difícilment superable. S'ha portat a cap amb un veritable esperit de selecció exigint dels artistes de la casa l'esforç culminant de la temporada, la peça que segellés dignament l'actuació de tot un any particularment brillant.

Sota aquest signe, que és en l'activitat esportiva que troba un mot just de qualificació, volem dir allò que s'anomena l'esprint final, hom entra en un catàleg que presenta els seus components per ordre alfabètic i que per tant s'enceta amb Ramon Capmany.

Capmany ha dut a la collectiva una natura morta reeixidíssima, de qualitats aprofundides, sàviament pintada. Es de remarcar del mateix autor el *Jardí*. Dintre la tradició de Capmany, sobresurt per la gosadia colorística, per la gran quantitat d'elements, tots de gran importància, a què el pintor ha hagut d'acudir i que ha aconseguit de portar a bon terme per la sèrie completa de disposicions de què frueix.

Domingo ha participat a l'exposició amb unes teles notables que sostenen excellentment els mèrits contrets en els darrers dotze mesos i en la seva vida artística.

Sense que vulgui representar cap retret, hem de remarcar, però, que esperàvem d'ell alguna obra de caràcter excepcional que no sabem per quines circumstàncies no ha aparegut en aquest concurs de fi de temporada.

Feliu Elias hi exposa una pintura, formidable d'execució, i digna de figurar en el millor resum de la seva producció.

Humbert, una mica com Domingo, no ha realitzat aquell extraordinari que hom desitjaria a fi de temporada. Humbert ha exposat unes teles pròpies d'ell, no d'aquell super-Humbert que el paladar del més de juny, que ha degustat tota mena d'excellències, exigiria dels pintors amb els quals compta sempre.

Es una llàstima que Rafael Llimona no hagi pogut enllestir la seva *Composició*. A hores d'ara fa l'efecte d'una pintura sorprenent de la qual suposem que tindrem ocasió de parlar amb tota l'atenció que el seu valor mereixerà. Llimona, però, ha compensat això amb un paisatge olotí del qual el millor elogi que pot fer-se és declarar que és del millor que ha produït dintre les seves característiques extraordinàries.

Considerem un encert la inclusió de Josep M. Prim entre l'equip Maragall. Tot i que l'obra que ha dut a l'exposició no respon als seus mèrits exactes, és prou bona per a justificar la seva entrada a la casa.

Pruna ha aportat una magnífica trilogia, remarcable en totes les seves unitats, corresponent a uns instants rellevants, al millor exponent de la seva factura.

Pere Pruna — Pintura

Tothom qui conegui la nostra inamovible admiració per aquests dos prestigiosos pintors que s'anomenen Serra i Sisquella, compendrà la magnitud del nostre entusiasme en afirmar que del primer, la Sala Parés tanca un dels seus paisatges més destacadíssims i del segon, que el seu interior el comparem amb igualtat de bondats al que aquests dies s'exhibeix a Montjuïc. El paisatge de Serra és una pintura antològica que mostra clarament fins on ha arribat la intelligència d'aquest pintor extraordinari. La tela de Sisquella, amb els paisatges darrera seu, constitueix el protoplasma de la formidable cèllula que és l'obra de l'artista sitgetà per residència.

Togores ha exposat un nombrós conjunt, entre olis i dibuix, que acusa la seva tendència actual d'aprimar la pintura per a fer-ne una creació en la qual el bon gust predomina sobre totes les altres coses.

L'escultura de la collectiva està representada per Ernest Maragall i Josep Viladomat.

El primer exposa un retrat d'home remarcable que el reconcilia amb aquell gust per la realitat sovint defugida per l'artista.

Viladomat exhibeix dos nus de dona de l'alta qualitat habitual en l'escultor. El que centra l'exposició és una reducció d'una obra coneguda que en transformarse en matèria definitiva ha adquirit el darrer requisit que li mancava per passar a ésser una peça també definitiva.

ENRIC F. GUAL

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

DÈDAL

DES D'AQUESTA SETMANA EL TROBAREU A LES PRINCIPALS LLIBRERIES

«UN BREU, CLAR I REEIXIT RESUM DE PREHISTÒRIA»

P. BOSCH GIMPERA

Jaume Huguet i els Vergós

Conferència del Sr. Joaquim Folch i Torres donada el dia 4 de juny en el II Saló «Mirador»

El director general dels Museus d'Art de Barcelona ha alternat sempre la seva feina de formació i organització de les col·leccions de la ciutat cap i casal de Catalunya, amb una sèrie d'investigacions sobre diverses branques de l'art medieval català. Un dels temes que Joaquim Folch i Torres ha estudiat més a fons és el problema de la personalitat de Jaume Huguet i la seva relació amb els pintors de la família Vergós. La seva conferència, que clogué el cicle organitzat per MIRADOR amb motiu de l'exposició de pintura gòtica catalana, fou un resum clar i metòdic dels coneixements actuals sobre aquest tema, un dels més apassionants de la fi del període medieval. A continuació donem un esquema del que digué l'illustre conferenciant.

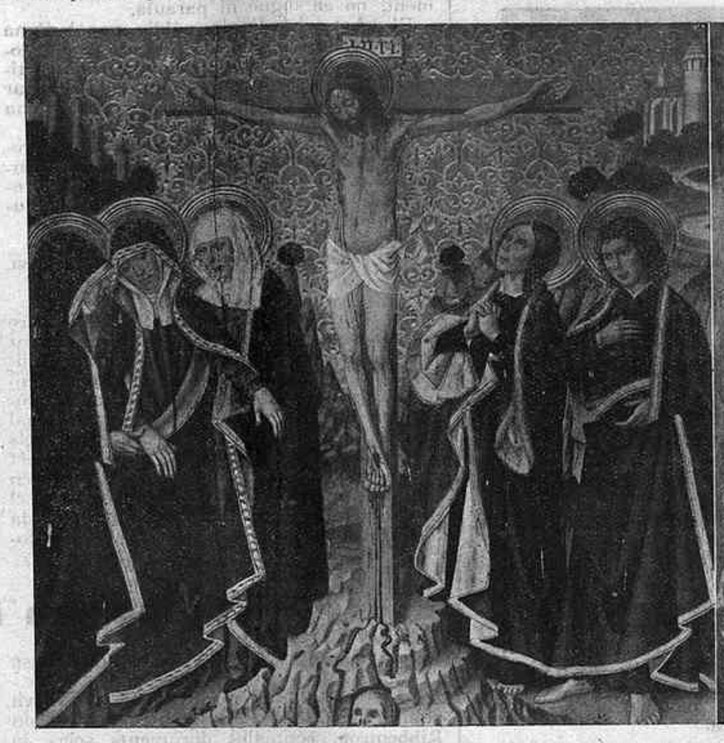

Crucifixió del retaule de Tortosa, atribuït a Pau Vergós. Pintura del 1463. — Part del retaule dels Revenedors, atribuït a Jaume Huguet (Fotos A. D. A. C.)

El taller de Jaume Huguet florí en temps de decadència, en el moment en què Catalunya passà de la categoria de nació a la de província. Fill dels encàrrecs d'un públic de confraries i de burgesia aferrada a l'art tradicional, Huguet pintà seguint la tècnica i les formes d'un gòtic, malgrat que l'art del Renaixement s'anava escampant per Europa envaint amb les seves renovacions estètiques els centres artístics més apartats. Les influències de Bermejo i Alfonso, importadors del Renaixement italià, barrejat amb un fort flamenquisme, no aconseguiren fer perdre als catalans l'afició pels grans retaules, quasi obres industrials, carregats de daurats i de talla. Però Huguet fou abans que tot un gran pintor: les necessitats d'industrialització amb la conseqüent col·laboració de molts ajudants no pogueren treure de la seva obra un caràcter essencial impregnat d'un intens humanisme. Ell és la primera i última representació de l'humanisme pictòric a l'escola de Barcelona.

El nostre pintor sembla que fou fill d'un tal Pere Huguet, pintor de Valls i deixeble d'Ortoneda, ja citat documentalment en 1439. La primera data que ens revela l'existència de Jaume Huguet és un contracte per a un retaule de la vila d'Arbeca, signat en 1448; en 1453 col·laborava amb Miquel Nadal; dos anys més tard pintà un bancal per a Ripoll i un retaule per a Berga; seguidament estigué una temporada associat amb el pintor de Saragossa Pere Ramírez; en 1460 contractà el retaule de Terrassa; en 1464 el del Conestable; en 1479 el de Montnegre; en 1483 el del Gremi dels Serrallers; en 1486 pintava associat amb Bartomeu Bermejo, i entre 1463 i 1487 pintà el retaule dels Pellaires i finalment en 1489 contractà encara un retaule amb el Gremi dels Freners. D'aquestes obres documentades es conserven solament part de la pradella de Ripoll, el retaule de Terrassa, el retaule del Conestable, el del Gremi dels Pellaires i una taula del dels Freners.

Aquestes obres ens revelen una tècnica de dibuix cenyit, compost amb molta cura, modelat a trets de pinzell, amb trama negra sobre fons clar, tècnica adoptada per la majoria de pintors catalans de la segona meitat del segle XV. L'obra més gran d'Huguet, el retaule dels Pellaires, actualment al Museu d'Art de Catalunya, revela en tota la seva extensió la manera de treballar del taller d'Huguet, la intensa col·laboració dels seus deixebles i la influència rebuda de Bermejo. Així com el retaule de Terrassa i el del Conestable ens mostren els moments culminants de l'art del mestre, la taula que es conserva del retaule del Gremi dels Freners acusa ja una plena decadència.

Entre les atribucions a Huguet i al seu taller es compten els retaules dels Revenedors, el de Sant Vicenç de Sarrià, el de Sant Antoni Abat, el del marquès de Cornellà, el del Gremi dels Sabaters, la Pietat del Louvre i el Sant Jordi del Museu d'Art de Catalunya. Les obres més impressionants de la llista citada són: la taula central del retaule del Conestable, la consagració de Sant Agustí del dels Pellaires i el Sant Jordi del Museu d'Art de Catalunya. Aquest últim sembla que coincideix amb els trets fisonòmics del Príncep de Viana i fou el centre d'un tríptic pagat per Joan de Cabrera, les taules laterals del qual es troben en el Kaiser Friedrich Museum. En els altres retaules la mà dels col·laboradors ha alterat amb més o menys fortuna l'humanisme inconfusible del gran Jaume Huguet. Aquest problema de la personalitat dels col·laboradors ha estat un dels més apassionants i més complexos entre els creats a l'entorn de la pintura gòtica de Catalunya. El nom dels Vergós s'ha emportat el sufragi quasi unànime de tots

Profeta del bancal de Ripoll pintat per Jaume Huguet en 1455. Museu de Vic (Foto A. D. A. C.)

els crítics que han intentat personificar les col·laboracions.

La família Vergós es troba citada sovint en els llibres del Gremi de Pintors de Barcelona durant tot el segle XV. Un tal Jaume Vergós surt ja en 1434 i fou pare d'un altre pintor del mateix nom que en 1464 treballava en el Palau Reial i en 1476 pintava uns estendards per a la vila de Cervera. Aquest Vergós segon tingué dos fills, també pintors, anomenats Rafael i Pau. Rafael es troba associat ja en 1492 amb un altre pintor anomenat Pere Alemany. Pau Vergós contractava en 1493 un retaule per al Gremi de Carders de Barcelona i morí jove, puix un document del 1495 parla d'una obra que deixà inacabada i que el seu germà Rafael s'encarrega d'acabar. Des de llavors Jaume i Rafael, pare i fill, treballaren activament, ja acabant obres deixades per Pau (cas del retaule de Granollers), o bé contractant nous retaules fins ben entrat el segle XV.

Dels documents sembla deduir-se que el gran mestre de la família va ésser Pau. Com a conseqüència d'aquest concepte li han estat atribuïdes les millors taules del gran retaule de Sant Esteve de Granollers, l'única obra que ens ha arribat fins a nosaltres amb la prova documental de la col·laboració entre els tres últims membres de la família Vergós.

Per una sèrie de raons estilístiques i cronològiques pot atribuir-se al pinzell de Pau Vergós el retaule de la Transfiguració de la Catedral de Tortosa, pintat en 1463, obra molt important, finament colorida, que mostra un intens paral·lelisme amb l'obra de Jaume Huguet, i la pradella dels profetes exhibida en el II Saló «Mirador». També ha estat considerada com a obra dels Vergós la major part del retaule dels Pellaires contractat per Jaume Huguet i el retaule de les Santes Juliana i Semproniana del Museu Diocesà de Barcelona.

Així com la qüestió Huguet-Vergós està quasi satisfactòriament resolta, la reconstrucció individual de cada una de les personalitats de la família Vergós és encara un problema amb molts punts foscos. Esperem que els documents i algunes obres que queden per analitzar ens resoldran de mica en mica totes les incògnites encant dels apassionats amb les equacions estilístiques entre el grup incomptable de pintures gòtiques embolcallades per l'anònim.

J. G.

Màxim Gorki

(*Ve de la pàg. 6*)

De tendències més aviat liberals al principi, Gorki de mica en mica s'acostà als nihilistes i la seva literatura prengué un decidit caràcter social. Bona prova en són les seves novelles: *Els Tres, Tama Gordev* i les seves obres teatrals: *Els Anunciadors de la tempesta, Petits burgesos, Baixos fons, Els pagesos, Els fills del Sal*, etc.

La revolució de 1905, que ha estat anomenada «l'assaig general» de la de 1917, tingué en Gorki un dels seus elements destacats. El seu empresonament a la fortalesa de Sant Pere i Sant Pau, de Sant Petersburg, desvetllà un moviment internacional (1) i Gorki fou alliberat en 1906.

Debilitat i emmalaltit, anà a Itàlia, des d'on prosseguí la seva actvitat d'agitador. Installat a Capri, organitzà, amb altres russos, una escola de propaganda revolucionària que es féu famosa.

Malgrat haver travat amistat amb Lenin, en 1907 i en 1912, els anys més tràgicament reaccionaris per part del tsarisme, no estigué massa conforme sempre amb les doctrines i els mètodes bolxevistes. De totes maneres, malgrat algunes divergències aguditzades en certs moments, acabà col·laborant amb el règim sobretot en l'organització cultural. En 1928, amb motiu del seu seixantè aniversari, el govern rus acordà la publicació en edició popular de les seves obres completes.

* * *

Valor literari a part, les obres de Gorki es caracteritzen pel seu fons social i autobiogràfic. Encara que hagi volgut estendre el seu interès literari a totes les classes socials i hagi escrit articles periodístics i de crítica, el Gorki genuí és el dels *Ex-homes*, dels *Vagabunds*, dels inconformistes que viuen al marge de la societat, dels oprimits per reaccionaris del tipus Pobedonoscev.

ATHOS NOVELLIS

(1) En el qual prengueren part intellectuals catalans, com es contarà en aquestes pàgines la setmana vinent. — *N. de la R.*

El Premi Damià Campeny, d'escultura, ha estat atorgat, amb justícia que no pot discutir ningú, a Josep Viladomat. El Premi Isidre Nonell, de pintura, a Pere Pruna. Després d'aquest darrer, hi ha hagut un petit escàndol, petit només per la mesquinesa dels que l'esbomben.

Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

(c) Ministerio de Cultura 2006

MIRADOR QUINZENAL...

... de política catalana

CAIRES DE LA POLÍTICA CATALANA

Ja hem fet notar altres vegades els dos caires que presenta la política catalana. Per part del govern hi ha un visible desig de reconstrucció i ressorgiment del país. Però els extremistes de la coalició d'esquerres, que reclamen a cada pas una política d'eficàcia, creuen que per la realització de llurs aspiracions — que és formar un partit marxista català — el millor sistema és obstaculitzar, per tots els mitjans, el govern de la Generalitat.

Aquestes són les tendències permanents de la política a Catalunya. Aquests darrers quinze dies s'han produït manifestacions polítiques, socials i artístiques, que demostren, si més no, el camí fet per Catalunya en tots els ordres de la seva vida collectiva. Des del govern s'estimula la vida cultural — premis de la Generalitat —, la vida social — amb la construcció de sanatoris, hospitals, guarderies —, la vida econòmica, amb la ràpida constitució de les Comissions arbitrals al camp, que han de permetre la implantació de la Llei de Contractes de Conreu.

El president de la Generalitat ha manifestat públicament, en diverses ocasions, que el Parlament empendria amb tota urgència la discussió de lleis de gran importància per al país. Destaca, entre aquests projectes, el que prepara el govern català com a iniciació de la plenitud del règim autonòmic, que consisteix en un gran pla de realitzacions per tal de valoritzar la riquesa del país i permetre que atenyi el seu grau màxim.

Es evident que tots aquests projectes demanen un esforç de tots i han d'estimularse amb esperit collectiu i patriòtic. Però el govern es troba davant per davant d'una veritable cursa de velocitat d'uns quants ambiciosos que provoquen conflictes amb l'únic desig de satisfer llurs designis privats. La vaga mercantil, que ha paralitzat l'activitat industrial i comercial de Catalunya, és una insensatesa de la qual és víctima la mateixa Catalunya.

Deixant a part aquests lamentables conflictes — que podrien evitar-se si es deixessin al marge les ambicions polítiques —, podem parlar de la presentació dels pressupostos de la Generalitat al Parlament. El discurs de presentació del conseller de Finances ens permet fer un balanç de la situació financera de la Generalitat i de la marxa de la nostra autonomia.

Les principals característiques d'aquests pressupostos són: total a què ascendeixen: 64.234,621'35 pessetes. Representa un augment en comparació als pressupostos de 1934 de pessetes 7.923,433'25 i en relació als pressupostos vigents de pessetes 2.828,344'07.

El dèficit dels pressupostos per serveis traspassats, no valorats puja a 7.000,000 de pessetes. L'augment pressupostari pels diversos departaments és el següent:

Cultura	2.032,000	pessetes
Obres Públiques . . .	15.525,508	»
Economia i Agricultura.	225,031	»
Justícia i Dret. . . .	493,774	»
Treball	1.529,600	»
Sanitat	1.239,643	»
Assistència Social. . .	1.259,000	»

El conseller de Finances donà algunes explicacions falagueres sobre la marxa de la hisenda, per exemple l'augment en uns 7 milions de pessetes en els serveis de contribució territorial entre l'import assenyalat en el traspàs i l'obtingut per la Generalitat. També el conseller especificà que pels serveis de Tresoreria només s'havien utilitzat els 41'5 milions de pessetes en bons dels 60 milions que foren votats pel Parlament.

Finalment una dada interessant: aquests pressupostos són els últims què no contindran el total de serveis que, per virtut de l'Estatut, deuen traspassar-se a la Generalitat. S'acosta el moment de la nostra plenitud autonòmica.

Dolores Ibarruri (la Pasionaria) parlant en el debat sobre ordre públic

L'ACTIVITAT DEL PARLAMENT CATALÀ

Ultra la presentació de pressupostos de què parlem abans, el Parlament dedicà la seva atenció a diversos problemes. Fou aprovada la llei de sanejament de poblacions i la que fixa la il·legalitat dels acords presos pels governs i ajuntaments gestors.

Sobre la successió intestada hi ha hagut amplis debats que són, potser, dels més animats i de més to que hi ha hagut en el Parlament.

El president de la Generalitat ha declarat que abans de les vacances parlamentàries, a més a més de l'aprovació dels pressupostos, el Parlament abordaria la discussió de la llei electoral, llei de referèndum i d'altres d'un gran interès.

Igualment interessant és la proposició del diputat Pere Mies encaminada a la recopilació de la legislació catalana.

TRASPASSOS DE SERVEIS

Continuant la seva tasca, activa i profitosa, la Comissió Mixta de Traspassos ha enllestit el traspàs dels serveis d'aigües i obres hidràuliques a la Generalitat. Aquest traspàs ha provocat una interpel·lació al govern del diputat aragonès Serrano Suñer, el qual pretén que amb ell es trenca la unitat de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre.

La Comissió mixta també ha aprovat el traspàs dels serveis de Pesos i Mesures i impost sobre mines, els quals serveis importen 1.300,000 pessetes.

També han estat traspassats els drets reals i la Comissió estudia ara el traspàs dels serveis de l'impost d'utilitats i contribució territorial.

... de política de la República

QUINZE DIES D'ORACLES POLÍTICS

Durant aquests darrers dies la política governamental no ha tendit gens a variar. Hi hagué, la setmana del 7 al 14 del mes actual, rumors de tota classe sobre un canvi de política. Tanmateix no va passar res ni sembla que es produeixin esdeveniments almenys fins passat l'estiu.

Hi ha problemes permanents que dominen la política espanyola, i fins que siguin resolts o en camí d'ésser-ho no es podrà parlar de normalitat. Tots els debats parlamentaris, totes les proposicions i contraproposicions, no representen altra cosa que una pura diversió fins que aquests problemes permanents siguin resolts i la política espanyola tingui preocupacions de caràcter més constructiu.

Quins són aquests problemes? En primer lloc la crisi i el desgavell econòmic. Es un fet que no cal amagar, que aquesta segona etapa de política republicana esquerrista ha donat lloc a la sortida d'una revolta latent, produïda en molta part per una veritable misèria, i que a això s'hi ha afegit un desgavell econòmic mai vist. Un país pot salvar moments greus, solucionar els reajustaments de preus i la puja de salaris, si té una política comercial ben definida i una política pressupostària coherent. El mal pitjor de la República Espanyola és la manca de coherència entre les finalitats de la política governamental i la carència de la política permanent de l'Estat. De la qual cosa sorgeix el desgavell i el desequilibri.

Un altre dels problemes permanents és la situació del partit socialista. Ningú no ignora que en aquest partit hi ha dues tendències divergents, que es combaten amb aferrissada tenacitat. Això no tindria res d'estrany si no fos que l'ala bolxevista del partit socialista practica una tàctica que es pot qualificar d'infantil, tota vegada que ningú, a Europa, no creu avui que el marxisme pugui imposar-se per la violència, ni ningú creu, ni la U. R. S. S., que la dictadura del proletariat sigui un règim de flors i violes. El plet intern del partit socialista priva el govern d'una col·laboració eficaç, al carrer, i treu la possibilitat d'un retorn a l'ordre.

Davant aquests problemes permanents — que hem enumerat per sobre — s'han presentat moltes solucions. Es va parlar d'un govern de «plens poders». La fórmula «plens poders» va emplenar totes les pàgines dels diaris. Però «plens poders» per què? Es evident que l'actual govern, comptant amb majoria absoluta al Parlament, té «plens poders». Es va parlar, després, de l'entrada al govern d'algunes personalitats republicanes. Com Domingo i Albornoz.

En realitat aquests rumors traduïen un estat d'inquietud de les minories republicanes. Molts diputats d'Unión Republicana i Izquierda Republicana veuen amb cert neguit l'evolució de la política espanyola i les tendències que predominen dintre el Front Popular. Aquestes minories degueren considerar que els seus aliats electorals havien de fer alguna cosa més que recolzar el govern a les Corts: havien d'ajudar al restabliment de l'ordre al carrer.

Els lamentables fets de Màlaga, en els quals anarquistes, comunistes i socialistes oblidaren la seva condició de camarades, impulsaren, segurament, les minories d'esquerra a sollicitar del govern un canvi de política i una major energia en el manteniment de l'ordre públic. Aquesta gestió era evidentment necessària perquè el govern estava dividit sobre els procediments a emprar per imposar el principi d'autoritat.

Les fantasies sobre els «plens poders» feren lloc a les preocupacions del debat sobre l'ordre públic. Moltes vegades les reaccions de la política espanyola obeeixen a consideracions locals i aquest fou el cas del debat plantejat per Gil Robles i Calvo Sotelo, a les quals veus s'hi afegí la del senyor Ventosa, que d'un quant temps ençà aspira a ésser el brillant segon dels dos líders dretistes.

El debat sobre l'ordre, o millor sobre el desordre públic, serví per demostrar que els senyors Gil Robles i Calvo Sotelo volien aprofitar-se del disgust que existia a Madrid a conseqüència de les vagues i els disturbis per provocar aquells estats d'opinió que de vegades arriben a ofegar els governs. La llista del senyor Gil Robles és impressionant. Però quants dels actes de violència de la llista han estat comesos pels seus amics o aliats polítics? D'això, naturalment, no en digué ni paraula.

El debat sobre l'ordre públic mancà d'una veu autoritzada, que devia ésser la del govern. No creiem que sigui una bona tàctica la del senyor Casares Quiroga de «tirar al dret», com fa ell, potser per obtenir una adhesió parlamentària.

La situació política, en començar la present setmana, continua amb les mateixes inquietuds que en els dies passats. Podrà resoldre el govern els problemes que anguniegen el país?

LA SETMANA PARLAMENTÀRIA. ACORDS DEL GOVERN.

Les Corts espanyoles no semblen gaire animades per un impuls legislatiu. Durant aquests darrers quinze dies han aprovat diverses lleis i s'han discutit alguns assumptes de poc interès. Entre els projectes aprovats hi ha el de la creació d'un tribunal que haurà de jutjar les responsabilitats dels jutges i magistrats que no hagin complert el seu deure. En els debats que precediren l'aprovació d'aquesta llei, l'oposició atacà el projecte amb gran energia, en nom de la llibertat de la magistratura. També s'aprovà la llei que regula l'elecció de president del Tribunal Suprem.

El govern hagué d'intervenir en la solució de qüestions de gran importància. Definitivament s'ha arranjat el conflicte en les mines d'Astúries, amb la implantació de la setmana de 44 hores i el pagament de jornals endarrerits.

Resta per resoldre la qüestió del concert econòmic entre l'Estat i el País Basc. Com se sap, a l'acabament de la guerra carlista, l'Estat espanyol establí un concert econòmic amb el País Basc per mitjà del qual les Diputacions conservaven l'autonomia en matèria financera. Ara, en discutir-se l'Estatut, s'ha de fixar si continuarà el Concert o si l'Estatut ha de tenir un règim econòmic especial. Sembla que, de moment, discrepen els criteris de la Comissió i el del govern.

La desautorització fulminant, per part del govern, contra Salvador Madariaga, ha estat una de les notes sensacionals de la setmana política. A què es deu aquesta destitució? En un dels consells de ministres celebrats a principis de mes, es va parlar de la nota confidencial que el senyor Madariaga havia lliurat als governs membres de la S. de les N. i que concernia la reforma del Pacte. Després vingué la destitució fulminant. Què ha passat amb l'inquiet diplomàtic gallec?

LA SITUACIÓ SOCIAL

La situació social ha preocupat força el govern. Les vagues plantejades a Madrid han fet arribar la inquietud social fins a les portes dels ministeris. Arreu d'Espanya s'observa una situació social crítica i àdhuc els vaixells espanyols anclats en ports anglesos han volgut participar en aquest moviment general.

Els fets de Màlaga — on foren assassinats militants comunistes, socialistes i anarquistes — provocaren una gran indignació i accentuaren el desig de les minories d'esquerra que el govern adoptés mesures d'ordre públic.

... de política internacional

EL «LLIBRE BLAU» DE LA WILHELMSTRASSE

Divendres dia 12, el govern de Berlín va publicar un *Llibre Blau*, amb prefaci de von Ribbentrop, contenint documents sobre la violació del tractat de Versailles i del pacte de Locarno, realitzada per Hitler el 7 de març.

A Londres s'ha considerat això com una temptativa deslleial de refutació del *Llibre Blau* publicat pel Foreign Office el passat abril, contenint els documents relatius als esforços fets des de juny de 1934 a març de 1936 per a un arranjament europeu. Els anglesos recorden que el príncep de Bismarck, encarregat d'afers del Reich, protestà prop d'Eden per aquesta darrera publicació; però, examinats els documents publicats, reconegué que el govern britànic havia procedit amb correcció.

L'acusació de deslleialtat llançada contra el *Llibre Blau* de la Wilhelmstrasse es basa en l'omissió dels documents tendents a denunciar la bona voluntat dels governs anglès i francès a fi d'arribar a una entesa amb Alemanya i a la conclusió d'un pacte oriental.

Berlín, a despit de tot, insisteix encara a sostenir la tesi que el cop de força del 7 de març fou conseqüència de la violació dels tractats de Versailles i Rapallo amb la conclusió del pacte franco-soviètic.

EL DR. SCHACHT ALS BALCANS

El ministre d'Economia del Reich, doctor Schacht, ha emprès un viatge pels Balcans, els fins del qual, per bé que disfressats de comercials, són polítics. Ha anat a Belgrad, pocs dies després que el coronel Beck, i a Atenes.

Schacht ha dit que Alemanya i Iugoslàvia es completen perfectament en el camp econòmic. I probablement es pensa transformar aquesta entesa econòmica en política. El Tercer Reich no para de maniobrar, aprofitant la inactivitat d'altres països.

LA SOLUCIÓ DE LA CRISI BELGA I LA GREU SITUACIÓ DEL PAÍS.

Després de divuit dies d'esforços ininterromputs, es va poder resoldre per fi la crisi belga amb la composició d'un gabinet presidit per Van Zeeland.

Les dificultats han estat superades no sols perquè els diversos partits han renunciat als punts de divergència, sinó també perquè la situació del país s'ha fet gravíssima. Els conflictes socials s'havien aguditzat i la nit del 12 al 13 l'ocupació de les fàbriques pels obrers s'havia estès a les de municicions.

A altes hores de la nit el rei cridà Van Zeeland, amb el qual tingué una conversa de dues hores, i li donà l'encàrrec de formar govern immediatament, mentre emissaris seus exhortaven Vandervelde a cooperar amb Van Zeeland.

En vista del tomb de les coses, es formà un govern d'unió nacional, amb participació de socialistes, catòlics i liberals, que entrà tot seguit en funcions.

LA REFECCIÓ DEL MINISTERI ITALIÀ

Fet i fet, la modificació no té la importància que se li ha volgut donar, car en règim feixista, Parlament, ministeri i el mateix Gran Consell Feixista no són més que instruments del Duce per a donar-se una aparença de legalitat.

Mussoli ha volgut premiar el seu gendre Galeazzo Ciano per la seva participació — més blufista que efectiva — a la campanya d'Africa, i li ha passat la cartera de l'Exterior, que amb moltes altres s'havia reservat. Es una cessió purament de forma, car seguirà essent Mussolini el director de la política internacional.

Des del punt de vista feixista, en canvi, té una certa importància la tornada a Roma de Giuseppe Bastianini, com subsecretari, de Varsòvia, on tant ha contribuït a l'allunyament de Polònia de l'òrbita francesa.

Bastianini, creador dels feixos italians a l'estranger i participant en l'anomenada marxa sobre Roma, és l'únic home que es vanta de no tenir por del Duce i de parlar-li amb arrogància. El seu esperit anticlerical i el seu caràcter impulsiu, que l'havia fet barallar-se amb tothom, eren els motius del seu allunyament de Roma.

LA NOVA CONSTITUCIÓ SOVIÈTICA

El Comitè Central Executiu de la U. R. S. S. ha aprovat un projecte de Constitució, compost de 146 articles distribuïts en 12 capítols.

Aquesta Constitució assenyala una data en la història de la Unió Soviètica. Si d'una banda consagra certs resultats de la revolució d'octubre de 1917, d'altra banda institueix principis que, lleialment aplicats, transformaran profundament la vida política del país.

No podem entrar en una anàlisi detallada d'aquesta Constitució, que entrarà en vigor la tardor vinent. Remarquem només que l'article 125 garanteix als ciutadans:

a) la llibertat de paraula,
b) la llibertat de premsa,
c) la llibertat de reunió,
d) la llibertat del culte públic.

Els articles 127 i 128 estableixen la inviolabilitat de la persona, del domicili i de la correspondència.

En el camp econòmic, assenyalem que l'article 9 admet la petita economia privada dels pagesos, treballadors, etc. i es reconeix, per bé que amb limitacions, el dret de propietat.

La definició de l'Estat, segons l'article primer, és així concebuda: «La Unió de Repúbliques Socialistes és un Estat socialista de treballadors i de pagesos.»

Les *Iszvestia* diuen: «En el moment en què el feixisme creu poder trepitjar les restes de les democràcies burgeses, la nova Constitució soviètica alça la bandera de la democràcia més completa.»

Certament, la reforma constitucional soviètica constitueix un triomf dels principis democràtics, i al mateix temps consagra el fracàs de la temptativa d'aplicació del marxisme pur.

A L'EXTREM ORIENT

Aquests dies havien arribat notícies alarmants sobre Xina, fins a dir-se que la guerra entre Canton i Nanking ja havia començat. Que no hagi estat així, però, no vol pas dir que la situació no sigui greu.

Txang Kai Xec, malgrat les seves vacil·lacions, sembla també sofrir la influència antijaponesa que ha envaït de cap a peus la Xina, malgrat les seves divisions polítiques. Les tropes de Nanking, malgrat que llurs generals estiguin sempre disposats a deixar-se comprar, difícilment marxarien contra les de Canton si els japonesos iniciessin una acció militar. El concepte de la independència del territori ha anat afermantse en el poble i potser a Tòquio s'adonen que la conquista de la millor part de Xina, baldament feta sota la tapadora de governs autònoms, ja no és tan fàcil com abans. De totes maneres, encara que els xinesos es solidaritzin en defensa de llur independència, no tenen mitjans militars a oposar amb eficàcia als dels japonesos.

Per això haurien d'intervenir la S. de les N. — de la qual Xina és Estat fundador — i les grans nacions. Però el recent exemple del conflicte italo-etíop no permet esperances sobre aquest punt.

LA SUPRESSIÓ DE LES SANCIONS

L'esdeveniment més remarcable d'aquests dies és la decisió d'Anglaterra d'aixecar les sancions contra Itàlia, la qual ha anat seguida d'una decisió semblant presa pel govern de França.

La sort d'Etiopia, doncs, pot donar-se per decidida. Es dirà que l'aixecament de les sancions no allibera la Itàlia feixista de la seva condició d'agressora, però és, en el fons, el reconeixement, per més protestes verbals que es facin, de l'anexió d'Etiopia per Itàlia.

La confiança en l'obra de la S. de les N. ha sofert un cop rudíssim que l'ha feta minvar en tots els països, i no és de creure que les inhalacions d'oxigen en forma de modificacions del seu estatut fonamental serviran per a prolongar-li la vida.

Entre l'expansió japonesa per la Xina del Nord i l'anexió d'Etiopia per Itàlia, l'existència de l'organisme ginebrí s'ha demostrat ineficaç.

Podrà salvar-se el principi, però cal tornar a començar de cap i de nou la reconstrucció.

LA CONFERÈNCIA DE MONTREUX

Dilluns va iniciar les seves tasques la Conferència dels Estrets, en la qual prenen part els signats del tractat de Lausanna del 24 de juliol de 1923. Aquesta Conferència ha estat convocada per demanda del govern turc, a fi de revisar el conveni especial que prohibeix la militarització dels Dardanels.

Els nous ministres feixistes: Dino Alfieri (Propaganda), Lessona (Colònies), Ciano (Exterior) i Lantini (Corporacions)

El tractat de Lausanna, que s'estipulà després de diverses temptatives fallides i unes quantes suspensions de la conferència, substituí el de Sèvres, que el govern d'Ankara no volgué reconèixer mai. Els signants foren Anglaterra, França, Japó, Itàlia, Grècia, Romania, Iugoslàvia i Turquia. Al conveni especial sobre els Estrets s'afegiren Rússia i Bulgària.

Segons una de les parts d'aquest tractat, els Dardanels, el Bòsfor i el mar de Màrmara han de romandre lliures per a la navegació, pel mar i per l'aire, en temps de pau i en temps de guerra.

El veritable fi d'aquest conveni, volgut sobretot per Anglaterra, la qual era representada a Lausanna per Curzon, era no solament el de deixar indefensa Constantinoble, sinó també de permetre als vaixells de guerra de les grans nacions europees, i sobretot de la Gran Bretanya, de fer entrar llurs vaixells al mar Negre, i al mateix temps bloquejar els Dardanels si calia privar la sortida de vaixells russos.

Després de les violacions de tractats realitzades per Alemanya, Austria i Bulgària — l'una amb la remilitarització de la Renània, l'altra amb la reinstauració del servei militar obligatori, i la tercera violant el tractat de Neuilly amb la reconstitució de l'exèrcit—, Turquia ha cregut indispensable fortificar els Dardanels. Però abans que anul·lar unilateralment els pactes signats, Turquia ha preferit la via legal, demanant a la S. de les N. i als governs participants en la conferència de Lausanna, la revisió d'aquelles clàusules referents a la qüestió.

Turquia no fa sinó defensar els seus interessos, i és de creure que vagi d'acord amb la U. R. S. S.. Tots dos, en efecte, es troben en una condició d'inferioritat, donat l'actual estat de les coses. Amb els Dardanels fortificats i Turquia aliada dels Soviets, el mar Negre ja no queda obert com fins ara a qualsevulla flota de guerra que volgués entrar-hi.

Gairebé totes les nacions han declarat que no s'oposarien «en principi» a la demanda de Turquia, considerant la seva justícia. Però vetaquí que la revisió del tractat de Lausanna vindria a crear un precedent les conseqüències del qual podrien tenir un gran abast. Ara, si es busqués qualsevol mitjà dilatori per no haver-se de decidir, resultaria que els països que com Alemanya no tenen escrúpol de no respectar els compromisos internacionals, acaben sortint-se amb la seva, mentre que seguir la via legal pot tenir el resultat de veure's denegat el reconeixement d'allò que fet i fet és un dret.

cuando un malestar
le quita el sosiego

y perdiendo el buen humor Vd. se siente cansado y decaído, es que su organismo necesita una limpieza interna, para eliminar los residuos tóxicos acumulados, que dificultan su buen funcionamiento. Esta limpieza se la proporcionará el Urodonal que avivará sus energías vitales a modo de ducha interna, y al asegurar la completa desaparición de sus molestias le devolverá el bienestar duradero

URODONAL
regenera los órganos
porque disuelve el ácido úrico

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006